

B&R

2017 #6

VAKBLAD VAN DE
NEDERLANDSE VERENIGING
VOOR BURGERZAKEN

Column Melle Bakker:

“Vaarwel minister Plasterk,
welkom minister Ollongren”

06

Opleiden om in de praktijk te slagen

Vakmanschap is
meesterschap

13

Vernieuwd rekenmodel reisdocumentendip

Hoeveel aanvragen kunnen
we verwachten?

20

inhoud

- 05 Voorwoord Simon Rijdsijk
- 06 Column Melle Bakker
- 08 De Europese legalisatieverordening
- 10 Gemeenten en IND zorgen ervoor dat vreemdelingen kunnen stemmen
- 13 Opleiden om in de praktijk te slagen. Vakmanschap is meesterschap.
- 16 Roel Schreurs en Martijn Priem: "In Zeeland leiden we onze medewerkers sámen op!"
- 20 Vernieuwd rekenmodel reisdocumentendip. Hoeveel aanvragen kunnen we verwachten?

Column Melle Bakker:
"Vaarwel minister Plasterk,
welkom minister Ollongren"

06

Ongehinderde gastvrijheid
voor iedereen

28

Verzoek tot registratie van de
als levenloos aangegeven
Nienke

32

- 22 Staatloosheid en het belang van het kind
- 26 Adviesbureau: Vrexit en pa-pa-paspoort
- 28 Ongehinderde gastvrijheid voor iedereen
- 31 Column Raad van Advies:
Dirk van der Borg
- 32 Verzoek tot registratie van de als levenloos
aangegeven Nienke
- 34 Jong & veelbelovend: Gül Bozduvan
- 36 Het reisdocument op reis
- 39 Column Arre Zuurmond
- 40 Jurisprudentie: Geen huwelijksnaam voor
Nederlandse man
- 42 Colofon

**Roel Schreurs en Martijn
Priem:** "In Zeeland leiden we
onze medewerkers sámen
op!"

16

NVVB

VAKBLAD VAN DE
**NEDERLANDSE VERENIGING
VOOR BURGERZAKEN**

Jong & veelbelovend:
Gül Bozduvan

34

Zoekt u gemotiveerde en goed opgeleide medewerkers?

- > Specialisten (Burgerlijke stand, BRP, Naturalisatie, BAG, Belastingen)
- > Projectleiders verkiezingen
- > Teamleiders
- > KCC-medewerkers.

Voor korte of langere periodes. Kwaliteit en continuïteit. Even Werkt! regelt het voor u.

EVEN WERKT!
Specialist in Publiekszaken

Bel: +31 30 711 64 74 of mail: info@evenwerkt.nl

En waar stemt u voor?

Procura is al meer dan veertig jaar dé partner voor de (gemeentelijke) overheid bij landelijke of lokale verkiezingen. We ontzorgen gemeenten volledig, met een goed schaalbaar en flexibel totaalpakket dat voldoet aan de Kieswet en het Kiesbesluit. Van een complete verkiezingsplanning tot alle benodigde hardware en professionele presentatiemogelijkheden tijdens de verkiezingsavond. Kortom, voor een vlekkeloos verloop van verkiezingen of referenda is Procura de betrouwbare partner.

www.procura.nl

qp procura

Column

Simon Rijdsijk
Voorzitter NVVB

Een tijdje terug liep ik sinds lange tijd weer eens binnen bij de bank waar ik mijn geldzaken regel. En ik overdrijf niet als ik zeg dat mijn kritische oog op het gebied van dienstverlening werd gestreeld. In de welkomsthal waar rust en gastvrijheid ademde, werd ik vriendelijk begroet door een medewerker. Onder het genot van een kop koffie streek ik neer in een makkelijke stoel waar ik -bladerend in een tijdschrift- wachtte op degene met wie ik een afspraak had. De adviseur die mij even later te woord stond, deed dat vakkundig en met oprechte interesse. Hij voorzag me van een advies dat nét even buiten de gebaande paden om ging en daarmee perfect aansloot op mijn situatie.

Mensen die mij een beetje kennen, begrijpen dat ik zo blij was als een kind in een snoepwinkel: binnen een uur had ik van hostmanschap én vakmanschap geproefd. En dat smaakte goed kan ik u vertellen. Tevreden liep ik terug naar m'n auto en dacht: zo hoort ook elke burger het gemeentehuis te verlaten. In deze editie van B&R besteden we aandacht aan deze twee cruciale aspecten, waarmee we -in de digitale toekomst- het (menselijke) verschil kunnen maken.

“Deskundigheid maakt iemand nog geen vakman”

Tijdens datzelfde bankbezoek werd ik met m'n neus op de feiten gedrukt toen de bankadviseur om mijn identiteitsbewijs vroeg en deze met behulp van een apparaat op echtheid controleerde.

Vakmanschap.
Meer dan deskundigheid.

Toen ik hem vertelde dat nog niet elke gemeente over deze technische hulpmiddelen beschikt, viel hij bijna van z'n stoel van verbazing. En terecht! Identiteitsmanagement wordt één van onze kerntaken, dus op dat gebied moeten we het goed voor elkaar hebben.

Ik vind het dan ook fantastisch dat steeds meer gemeenten serieus inzetten op het opleiden van medewerkers, zoals nu bijvoorbeeld in Zeeland gebeurt. Soms zeggen gemeenten: “Onze medewerkers zijn al deskundig.” En dat klopt natuurlijk. Maar deskundigheid maakt iemand nog geen vakman: een deskundige weet dát ergens een schroefje op moet, een vakman weet waaróm dat zo is. Een klein theoretisch nuanceverschil dat in de praktijk van grote betekenis kan zijn.

Vakmanschap maakt het mogelijk -sterker nog: is een keiharde voorwaarde- om buiten de lijntjes te kunnen kleuren. Hoe waardevol dat is leest u in het verhaal van Naima, wiens registratie van 'nationaliteit onbekend' werd gewijzigd in 'staatloos.' En dit is slechts één voorbeeld. Het adviesbureau van de NVVB krijgt doorlopend praktijksituaties voorgelegd die vragen om een oplossing op maat. De tijd van de gemiddelde burger is voorbij en daar moeten wij op aansluiten. Gastvrij en, zoals het een echte vakman betaamt, met passie voor het vak!

Foto: Joke Schut

Vaarwel minister Plasterk, welkom minister Ollongren

Column

Melle Bakker
secretaris-directeur Kiesraad

Op dinsdag 24 oktober 2017 nam ik afscheid van minister Plasterk van BZK. Hij was mijn 21e(!) minister van Binnenlandse Zaken. Een lange, illustere rij bewindspersonen ging hem voor.

Voor mij begon het allemaal op 1 december 1979 met minister Wiegel. Hij staat voor mij nog altijd met stip op nummer 1, waarbij wellicht meespeelt dat hij mijn eerste minister was, zoals ook je allereerste vriendinnetje altijd bijzonder blijft. Twee voorvallen uit de periode Wiegel zijn mij altijd bijgebleven.

“Democratie mag iets kosten, toch?”

Als kersvers ambtenaar had ik in mijn onschuld een stuk geschreven in de Leeuwarder Courant. Daarin betoogde ik dat het jammer was dat de Commissie Friese taal, waarvan ik tweede secretaris was, zo'n hopeloos verdeeld rapport had geproduceerd waarin de Haagse leden dit en de Friese leden dat vonden. Twee dagen later: of ik even bij de minister wilde komen. Ik met trillende knieën naar de minister met vrees voor een vroegtijdig einde van mijn nog zo prille ambtelijke carrière. Minister Wiegel keek mij aan en zei: “Zo, dus jij hebt een stuk in de krant geschreven.” Na een korte stilte, waarin ik zowat door de grond zakte, vervolgde hij: “Ik vind het een prima stuk en ben het er helemaal mee eens, mijn complimenten! Dat wilde ik je even persoonlijk meedelen.” Wat een ervaring, en wat een opluchting! Zo'n minister, daar word je als ambtenaar toch blij

van? Apetrots en een paar centimeter groter keerde ik terug naar mijn kamer.

Tweede voorval. Minister Wiegel stond in de Tweede Kamer een wetsvoorstel over het kiesrecht te verdedigen en kreeg een vraag waarop hij het antwoord niet wist. Wiegel pareerde deze vraag met de voor mij legendarische woorden: “Maar mijnheer de voorzitter, moeten wij nu echt in dit huis over dit soort details praten?” Het kamerlid kwam er, zich vast afvragend of hij zich nu moest schamen, niet op terug. Prachtig vond ik dat!

Terug naar 24 oktober 2017. Bij zijn afscheid kon ik het niet laten minister Plasterk te herinneren aan wat hij bij zijn aantreden in 2012 had gezegd: “Stemmen met papier en potlood is toch echt niet meer van deze tijd?” Mooie woorden vond ik dat toen; een minister met ambitie op het gebied van verkiezingen! “Tja,” antwoordde minister Plasterk mij met iets van spijt in zijn stem, “dat is helaas niet gelukt. De gemeenten wilden niet betalen.”

Zou dat echt de enige reden zijn waarom een en ander niet is doorgegaan, dacht ik, terwijl ik terugliep naar mijn glas wijn. Nou was het prijskaartje dat minister Plasterk had berekend behoorlijk fors, maar democratie mag iets kosten, toch? En meebetalen dan, dat zou toch niet onredelijk zijn geweest? Hier ligt op zijn minst ook een gemeentelijk belang!

Hoe dan ook, het tijdperk Plasterk is afgesloten en het tijdperk Ollongren is aangebroken. Ik ben benieuwd of mijn 22e minister van BZK ook ambities koestert in relatie tot verkiezingen. Dat zou mooi zijn. Kansen liggen er zeker!

De Europese legalisatieverordening

Op 19 februari 2019 treedt een nieuwe Europese wet in werking, die de Europese Legalisatieverordening wordt genoemd. Deze wet heeft gevolgen voor de afdelingen Burgerzaken.

Tekst: Eric Gubbels

De Europese legalisatieverordening regelt een aantal dingen:

- Een groot aantal documenten die zijn afgegeven in de lidstaten van de Europese Unie, worden vanaf februari 2019 vrijgesteld van legalisatie.
- De ambtenaren die de documenten ontvangen, kunnen bij de afgevendende autoriteit navraag doen om te achterhalen of de stukken daar inderdaad zijn afgegeven. Hiervoor wordt een bestaand netwerk voor gegevensuitwisseling in de EU (voor onder andere diploma's) uitgebreid.
- Een aantal documenten moet bovendien worden vertaald als de burger daarom vraagt. In de verordening zijn hiervoor modelformulieren opgenomen.

De van legalisatie vrijgestelde documenten worden voor een groot deel afgegeven door afdelingen Burgerzaken. De verordening zal ons werk daarom op verschillende manieren gaan raken.

VRIJSTELLING VAN LEGALISATIE

Geboorteakten, attestaties de vita, adresuittreksels: bijna alle documenten die wij afgeven, worden door de nieuwe verordening vrijgesteld van legalisatie. Door ons afgegeven documenten kunnen dus zonder legalisatie tot in Finland, Portugal en Griekenland worden gebruikt. Andersom moeten wij straks vergelijkbare documenten uit bijvoorbeeld Kroatië, Zweden en Bulgarije accepteren zonder verdere legalisaties. Het moet wel gaan om documenten die in die landen zelf

zijn afgegeven; gewaarmerkte kopieën van documenten of documenten die in een derde land zijn afgegeven en gebruikt in een EU-lidstaat, hoeven we op grond van deze verordening niet te accepteren.

Burgers die dit willen, mogen ook de oudere, bestaande legalisatiemogelijkheden gebruiken. De twee bekendste zijn de meertalige akten van de burgerlijke stand en de apostille. Meertalige akten zijn en blijven een bijzonder praktische manier om een Nederlandse akte in de rest van de wereld te gebruiken. Maar waarom zou je kiezen voor een apostille?

NAVRAAGMOGELIJKHEID

Dat burgers soms toch een apostille laten plaatsen, hangt samen met de navraagmogelijkheid waarin deze Brusselse verordening voorziet. Een ambtenaar die twijfelt aan de echtheid van een document dat hij van een burger krijgt, mag navraag doen bij de autoriteiten die het document hebben afgegeven. Daarvoor wordt een bestaand Europees netwerk uitgebreid; een website waarop gebruikers kunnen inloggen. De verordening bepaalt dat een ambtenaar die navraag doet bij de afgevendende autoriteit daarvoor gelegenheid krijgt. De autoriteit moet zijn vraag binnen vijf of tien dagen beantwoorden. Hierdoor geven sommige burgers misschien ook in de toekomst de voorkeur aan een apostille: die kan onmiddellijk door de ontvangende autoriteit worden gebruikt.

Voor de navraagmogelijkheid moeten van de Europese Unie Centrale autoriteiten worden ingesteld. In Nederland wordt dit waarschijnlijk de gemeente Den Haag. Zij kunnen vragen doorsturen naar gemeenten die geen account bij het Interne Markt Informatiesysteem (IMI) hebben, of gemeenten aan hun jasje trekken als zij vragen niet snel genoeg beantwoorden. In sommige landen kan de Centrale autoriteit ook zelf vragen beantwoorden.

IMI werkt dus twee kanten op: gemeenten kunnen navraag doen bij afgevendende autoriteiten in het buitenland, en ze moeten ook zelf vragen beantwoorden van buitenlandse collega's. De bedoeling is dat ze vooral vragen stellen bij serieuze twijfel en niet elk document dat daar wordt aangeboden automatisch toetsen.

De NVVB is voorstander van de vrijstelling van legalisatie. De navraagmogelijkheid biedt een controlemiddel waardoor de echtheid van documenten in de toekomst beter kan worden onderzocht dan nu het geval is. Via de Europese vereniging van ambtenaren van de burgerlijke stand (EVS) zijn tekstvoorstellen aan de EU gedaan voor standaardvragen en -antwoorden, die in alle talen van de EU opgenomen kunnen worden in het IMI-systeem. De navraagmogelijkheid is wel ingewikkeld: het is nog onduidelijk hoe gemeenten in de gaten gaan houden of er nieuwe vragen aan hen zijn binnengekomen.

VOORBEELD

Jan de Vries verhuist met echtgenote Joke Visser naar België. Ze nemen geboorteaktes uit hun geboortegemeenten Boxtel en Opmeer mee. Ook hun huwelijksakte (Appingedam) tonen ze in België. De aktes bevatten geen legalisaties. De ambtenaar uit het Belgische Maasmechelen vertrouwt de stukken niet en besluit navraag te doen in Nederland. Hij logt met zijn toegangscode in op IMI en klikt op de standaardvraag 'Is dit document door u afgegeven?' Hij uploadt de geboorteakte en selecteert de gemeente Boxtel als geadresseerde. Omdat Opmeer en Appingedam nog niet zijn aangesloten op het IMI-netwerk, verstuurt de Belgische ambtenaar de geboorteakte van Joke en de Huwelijksakte naar de Nederlandse Centrale autoriteit.

In Boxtel logt de volgende ochtend de ambtenaar in die de toegangscode voor IMI heeft. Hij vindt de vraag en vraagt zijn collega om die te beantwoorden. Die moet dat binnen vijf dagen doen, maar handelt de vraag direct af. Die middag ontvangt de ambtenaar in Maasmechelen bericht dat de akte klopt. De Centrale autoriteit stuurt Opmeer en Appingedam een bericht. Zij kunnen vervolgens de vraag van Maasmechelen beantwoorden. Vanwege de omweg via de Centrale autoriteit

hebben Opmeer en Appingedam tien dagen de tijd om te reageren. Uiteraard zijn ook daar de collega's een stuk sneller.

Handig is daarnaast de vergelijkingsmogelijkheid. In IMI worden voorbeelden opgenomen van gangbare akten uit alle EU-lidstaten. De ambtenaar kan een hem aangeboden document met die voorbeelden vergelijken en zo snel twijfel aan een document wegnemen.

“De NVVB is voorstander van de vrijstelling van legalisatie”

MEERTALIGE MODELFORMULIEREN

De meertalige modelformulieren vormen het hete hangijzer van de verordening. Van een groot aantal documenten, waaronder alle registerakten van de burgerlijke stand, moet een vertaling worden afgegeven als de burger daarom vraagt. De NVVB heeft zich samen met de gemeente Den Haag ingezet om goede modelformulieren te maken die zijn toegesneden op de Nederlandse situatie. Voor een aantal documenten was dit simpel. Zo bestaat het bewijs van in leven zijn al in een meertalige vorm en kan ook een modelbewijs van ongehuwd zijn eenvoudig worden ontworpen. Maar voor andere documenten, met name de geboorteakte en de overlijdensakte, was dit een stuk lastiger. Vooral op de geboorteakte kun je allerlei latere vermeldingen aantreffen. De akten zijn in de loop der jaren steeds weer veranderd. Een letterlijke vertaling van die akten is daarom een onmogelijkheid.

Samen met het Ministerie van Justitie en Veiligheid hebben we de 80-20-regel toegepast: we hebben geprobeerd om vertaalformulieren te maken die in 80 procent van de gevallen bruikbaar zijn. De overige akten kunnen helaas niet worden vertaald. Wel kan de burger voor die akten een meertalige geboorteakte (een CIEC-akte) meekrijgen. De NVVB had graag gezien dat het Ministerie een nieuw uittreksel mogelijk maakte dat vervolgens kon worden vertaald. In andere EU-lidstaten, zoals België, wordt dit wel gedaan. Dat bleek niet haalbaar. In plaats daarvan hebben we ons er nu voor ingezet om het aantal begrippen dat volgens het modelformulier moet worden vertaald, zo beperkt mogelijk te houden. Het moge duidelijk zijn: de uitkomst is een meertalig poldermodel.

Gemeenten en IND zorgen ervoor dat vreemdelingen kunnen stemmen

‘We hebben ons proces goed op orde’

Volgend jaar staan de gemeenteraadsverkiezingen op de agenda. Dan kunnen ook vreemdelingen naar de stembus. Gemeenten en de IND werken nauw samen zodat de kiesgerechtigde vreemdelingen voor de stemgang van de gemeenten een uitnodiging krijgen. Een interview met Reno de Vette, projectleider IND en Gerjan Wilkens, unitmanager verkiezingen gemeente Den Haag en lid van de NVVB commissie verkiezingen. “Het is al met al een heel proces.”

Tekst: Hans Ouwerkerk

Het is alweer meer dan dertig jaar geleden dat het Migrantenstemrecht in Nederland is ingevoerd. Vanaf dat moment mogen ook niet-EU-burgers die langer dan vijf jaar legaal in het land verblijven voor de gemeenteraadsverkiezingen naar de stembus. “Eigenlijk”, zo trapt Gerjan Wilkens het gesprek af, “heb ik best wel moeite met de term vreemdelingen. Het zal wel een vakterm zijn, maar we hebben het hier over mensen die in Nederland wonen maar niet de Nederlandse nationaliteit hebben en ook geen Europese nationaliteit. Formeel heten ze vreemdelingen maar bij ons zijn het gewoon Hagenaars. En vaak zeer gewaarde Hagenaars ook.”

HOE GROOT IS DIE GROEP EIGENLIJK?

Wilkens: “Goede vraag, ik geloof dat we het in Den Haag hebben over 30.000 extra kiezers. Bij de Tweede Kamerverkiezingen zaten we op zo’n 350.000 kiesgerechtigden en dat zullen er nu zo’n 380.000 zijn.”

HOEVEEL DAARVAN ZIJN IN 2014 NAAR DE STEMBUS GEGAAN?

De Vette: “Dat is natuurlijk altijd het grote stemgeheim. Geen idee. Misschien dat de gemeenten hier een antwoord op weet.”

Wilkens: “Daar weet ik ook zeker het antwoord niet op. Zoals Reno terecht opmerkt behoort dat in ons land tot het stemgeheim.”

HOE WORDT BEPAALD WELKE VREEMDELINGEN WEL OF NIET KIESGERECHTIGD ZIJN?

Wilkens: “Voor de gemeenteraadsverkiezingen mag feitelijk iedereen stemmen die 18 jaar en ouder is, EU-onderdaan is of al vijf jaar achtereenvolgend in Nederland woont en een verblijfsvergunning heeft. Het is onze taak om de mensen hiervoor uit te nodigen. Wij maken hiervoor een selectie uit de Basisregistratie Personen (BRP). Dus iedereen die 18 jaar en ouder, EU-onderdaan is of langer dan vijf jaar in ons land verblijft rolt daaruit.”

De Vette: “Om te mogen stemmen, moet een vreemdeling de afgelopen vijf jaar onafgebroken geldig verblijfsrecht hebben gehad. Voor EU-onderdanen geldt dit volgens de Kieswet trouwens niet.”

WANNEER KOMT DE SAMENWERKING TUSSEN GEMEENTEN MET DE IND OM DE HOEK KIJKEN?

Wilkens: “Wij kunnen niet achterhalen of iemand vijf jaar of langer legaal in Nederland is. Daarvoor hebben we de gegevens van de IND nodig. Dus we krijgen van de IND een bestand opgestuurd dat wij met ons bestand gaan vergelijken. Of de datum van de inschrijving van de BRP komt niet overeen met de datum waarop iemand legaal in Nederland verblijft. Dan passen we maatwerk toe en kijken we per persoon of iemand wel of niet kiesgerechtigd is.”

Andere werkwijze

Tot de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 stuurden gemeenten bestanden naar de IND met daarin de gegevens van vreemdelingen die volgens de gemeenten in aanmerking kwamen voor een stempas. De IND legde daar vervolgens zijn eigen gegevens naast, waarna de gemeenten op basis daarvan hun gegevens in de BRP verrijkten. Die methode bleek in de praktijk echter erg omslachtig. Reden voor de IND en gemeenten om de werkwijze te veranderen. Kern van deze verandering is dat de IND zelf per gemeente een advieslijst uitdraait. Deze advieslijsten worden op een beveiligde webserver gezet. Op deze manier hoeven gemeenten alleen maar contact met de IND op te nemen als er vragen over een specifieke registratie zijn.

HOE IS DE INVOERING VAN DIE ANDERE WERKWIJZE GEGAAN?

De Vette: “Voordat je een dergelijke werkwijze gaat aanpassen moet je het natuurlijk wel testen. Voor dat testen hebben we een ruime marge genomen. We zijn toen al in juni 2013 met NVVB in gesprek gegaan over hoe we ervoor gaan zorgen dat er betrouwbare IND-advieslijsten komen waar gemeenten op

kunnen bouwen. Daar hebben we vervolgens een testtraject voor op touw gezet. We hebben de lijsten van de gemeenten Rotterdam en Den Haag met onze gegevens vergeleken. De verschillen bleken toen zo minimaal en uitlegbaar, dat we met een gerust hart konden besluiten om die nieuwe werkwijze voor de herindelingsverkiezingen die eind 2013 voor enkele gemeenten op stapel stonden te gebruiken en later ook voor de gemeenteraadsverkiezingen te handhaven.”

‘Het aantal stemmers behoort tot het grote stemgeheim’

U ZEGT MINIMALE VERSCHILLEN. WAAR MOETEN WE DAN PRECIES AAN DENKEN?

De Vette: “De verschillen die toen aan het licht kwamen hadden eigenlijk allemaal te maken met de onbekendheid bij gemeenten over de selectiecriteria die wij hanteren om de lijst samen te stellen. Bijvoorbeeld dat op de lijst van de IND niet de personen staan uit de EU, met een Zwitserse nationaliteit of uit de EER-landen (Europese Economische Ruimte) Liechtenstein, Noorwegen en IJsland. De gemeenten selecteren die doelgroep wel.”

EN TIJDENS DE VERKIEZINGEN VAN 2014 IS ALLES GOED GEGAAN?

Wilkens: “De aankomende verkiezingen worden voor mij de eerste gemeenteraadsverkiezing dus ik heb het niet meegemaakt. Maar ik heb het even nagevraagd en in 2014 is het allemaal heel goed gegaan.”

De Vette: “Het is zonder enig probleem verlopen, heel soepel. Er zijn toen meer vragen geweest over het proces dan over de feitelijke inhoud van de lijsten. De ervaring is dat de kwaliteit van de gegevens ruim voldoende is. Dat lieten de testen toen ook al wel zien. We kunnen duidelijk op elkaars gegevens vertrouwen. En laten we wel wezen”, vervolgt hij, “er is natuurlijk een hele omslachtige stap tussenuit gehaald. Want wij kregen een cd-rom met de gegevens van vreemdelingen van de gemeenten over de post. Na controle door de IND ging er weer een nieuwe cd-rom met de post retour. In de nieuwe situatie maken we een selectie in ons computersysteem.”

Routineklus

HOE WERKT HET NU VOOR GEMEENTEN?

Wilkens: "Eigenlijk gaat het heel eenvoudig. We krijgen eind januari van de IND het bestand opgestuurd. En we maken ons eigen bestand pas op na de kandidaatstelling. En de kandidaatstelling is de dag dat de kiesgerechtigheid wordt bepaald. Voor de aankomende verkiezingen is dat op 5 februari 2017. Dan maken we een week later met terugwerkende kracht het kiesregister op zodat alle mutaties nog zijn verwerkt. Dan doen we de vergelijking met het bestand van de IND. Volgens mij is het niet zo heel veel werk. We hebben elk jaar wel een verkiezing dus het uitdraaien van het kiesregister is voor ons wel een routineklus geworden. De kiesgerechtigden krijgen vervolgens de stempas toegestuurd."

De Vette: "Wij leveren per gemeente de gegevens aan van de personen die volgens ons vijf jaar of langer aaneengesloten een verblijfsrecht hebben. Voor de goede orde, wij zeggen alleen iets over het verblijfsrecht. In hoeverre iemand vijf jaar achtereenvolgens in ons land woonachtig is kunnen gemeenten beter beoordelen. Het is ook hun taak en verantwoordelijkheid om vast te stellen of iemand kiesgerechtigd is (een stempas krijgt) op grond van de kieswet."

"Met de nieuwe aanpak is natuurlijk een hele omslachtige stap tussenuit gehaald"

KORTOM, APPELTJE EITJE?

Wilkens schiet in de lach: "Dat gaat mij ook weer iets te ver. Zeker omdat wij op woensdag 21 maart 2018 te maken hebben met twee verkiezingen. Immers, naast de gemeenteraadsverkiezingen is er ook een Raadgevend Referendum en daar mogen vreemdelingen dus weer niet aan meedoen. De gemeenteraadsverkiezingen en het Raadgevend Referendum met twee verschillende kiesregisters, dat maakt het natuurlijk wel wat lastiger. Want je gaat huishoudens krijgen waar mensen twee stempassen krijgen en andere weer één en zelfs nul. Dat is in de communicatie wel een uitdaging. Met folders en informatie op de website gaan we daarover ook

flink communiceren. Daar zie ik voor deze verkiezingen ook de grootste uitdaging."

De Vette: "Het kan trouwens nog ingewikkelder want er zijn immers ook steden zoals Rotterdam en Amsterdam die deelraadsverkiezingen hebben. Gemeenten kunnen hier ook de inwonende vreemdelingen voor uitnodigen. In Rotterdam kan men al vanaf 16 jaar voor de deelraad stemmen. Het is al met al een ingewikkeld proces aan het worden als je een aantal verschillende verkiezingen met verschillende criteria binnen de gemeentegrenzen hebt. Dus het is wat Gerjan zegt, de ene burger krijgt drie stempassen en de ander maar één, dat zou kunnen. Gerjan, je hebt een zware taak."

DAN WORDT HET DUS TOCH NOG HECTISCH?

Wilkens: "We weten wat er gaat komen en zetten het goed in de tijd neer waardoor we niet voor verrassingen komen te staan."

De Vette: "Omdat de actie eens per vier jaar wordt uitgevoerd valt niet uit te sluiten dat een deel van de gemeentemedewerkers die vier jaar geleden bij dit proces betrokken waren, inmiddels wellicht niet meer bij dit proces betrokken zijn of gewoon ander werk zijn gaan doen. Dat betekent dat wij naast zelf informeren van de gemeenten over de werkwijze ook op een andere manier dit onder de aandacht van de gemeenten willen brengen."

EN WAT BEHELST DIE AANDACHT?

De Vette: "We gaan alle gemeenten informeren over wat is afgesproken en wat de werkwijze precies is. Dat gaan we doen door aan te sluiten bij een nieuwsbrief, maar ook door het geven van interviews zoals dit. Daarnaast willen we van elke gemeente een contactpersoon hebben die wij tijdig over de aanlevering van de gegevens gaan informeren. Die persoon moet voorbereid zijn dat hij of zij die advieslijst krijgt doorgestuurd. Maar nogmaals, de aanlevering en de selectie doen we gewoon weer net zoals in 2014. Wij selecteren uit onze database een bestand en stellen die aan de gemeenten beschikbaar."

MEER IS HET NIET?

De Vette na een korte stilte: "Nou ja, er is natuurlijk wel de nodige nazorg. Zo formeren wij bijvoorbeeld ook een helpdesk. Daar kunnen de contactpersonen van gemeenten terecht als ze vragen over het proces van aanlevering en de inhoud van de IND advieslijst hebben."

'Opleiden om in de praktijk te slagen'

Vakmanschap is meesterschap. De slogan waar het biermerk uit Groenlo inmiddels afscheid van heeft genomen, bevat een stevige kern van waarheid. Vakmannen en -vrouwen zorgen, als meesters in hun professie, voor producten én diensten waar je op kunt bouwen. Voor medewerkers van Burgerzaken is dit een betrouwbare dienstverlening aan de burger.

Tekst: Iljien Havenaar

Goede, inhoudelijk sterke opleidingen zijn hierbij onontbeerlijk, vindt de NVVB en daarom introduceerden zij vorig jaar de PublieksAcademie. Medewerkers Burgerzaken kunnen op modulaire wijze de gewenste opleidingen volgen en hun leerambities vormgeven. Om de PublieksAcademie vorm te geven, werkt de NVVB samen met SEGMENT, NCOD, Censor Bestuur en MariëburgGroep. Regelmatig ontmoeten zij elkaar, Burgerzaken & Recht mocht deze keer aanwezig zijn. Een gesprek over het belang van opleiden, diploma's halen en het team Burgerzaken van de toekomst.

WAAROM ZIJN OPLEIDINGEN BELANGRIJK VOOR MEDEWERKERS BURGERZAKEN?

Jeroen Busse (MariëburgGroep): "Daar zijn diverse redenen voor. Je bent het bijvoorbeeld in mijn ogen richting de burger verplicht, maar ik wil er graag één specifiek uitlichten waarin ik de medewerker centraal zet. Je wordt namelijk een betere medewerker en een beter mens als je jezelf kunt ontwikkelen. Het is mijn passie om mensen hierin verder te helpen. Om zich binnen hun loopbaan te ontplooiën tot een betere medewerker. Opleidingen zijn dus een onontbeerlijk instrument daarvoor."

Karin Ytsma (Censor Bestuur): "Daar sluit ik me graag bij aan. Leren is de beste manier om je eigen toekomst vorm

te geven. Je wilt medewerkers richten op de toekomst door ze te adviseren, te ondersteunen en op te leiden. En dat ondersteunen is zowel gericht op inhoud en vaardigheden als op het geven van individuele adviezen."

Luud van Gendt (NCOD): "Burgers hebben inderdaad recht op goede dienstverlening door goed opgeleid personeel. Het vak Burgerzaken is dermate dynamisch en betrokken bij het dagelijks leven van burgers, dat het belangrijk is dat er deskundig advies wordt gegeven. En dat kan met de dag veranderen. Zo is Burgerzaken nu bijvoorbeeld de afdeling bij de gemeente waar de meeste wetgeving passeert. Met name vanwege de internationale verhoudingen en het aan elkaar verbinden van allerlei systemen. Er is altijd wat te leren. Het is een leuk, maar zeker geen makkelijk vak."

Nico van Dijk (SEGMENT): "Daar ben ik het mee eens. De burger moet centraal staan, vanuit respect maar ook voor behoud van het democratisch bestel. Burgers moeten vertrouwen kunnen hebben in de overheid en daar is een kwalitatief sterke overheid voor nodig. Datzelfde geldt voor het huidige streven naar een kleine, efficiënte overheid. Daar heb je simpelweg vakbekwaam personeel voor nodig. Opleiden is belangrijk om de nodige deskundigheid te ontwikkelen, maar

dan moeten de medewerkers Burgerzaken ook zeer goed gefaciliteerd worden. Onder andere door het beschikbaar stellen van een leerlijn met modules zoals we nu gezamenlijk via de PublieksAcademie aanbieden.”

Cher Perdon (NVVB): “En leren van elkaar en uit de praktijk heeft een groot aandeel, maar het belangrijkste blijft die formele opleiding die daaraan ten grondslag ligt als basis. Daar zijn de nieuwste trends, ontwikkelingen en gewijzigde wet- en regelgeving in verwerkt en zo blijft een medewerker up to date in zijn vakgebied. Vanuit de NVVB bieden we de opleiding ID- & Adresfraude aan. Ketenpartners als de Koninklijke Marechaussee, de Immigratie- en Naturalisatiedienst en de Afdeling Vreemdelingen Identificatie en Mensenhandel van de politie delen vertrouwelijke en specifieke kennis en kunde met ons zodat we samen alle medewerkers Burgerzaken goed kunnen opleiden. Zij zijn de poortwachters van de Basisregistratie personen (BRP). Ze vormen immers de eerste linie in het voorkomen van fraude. Juist die medewerker moet op een kennis- en kundeniveau gebracht worden dat nodig is bij het goed kunnen uitvoeren van zijn of haar werkzaamheden.”

WORDT DE MEDEWERKER BURGERZAKEN VOLDOENDE GETRIGGERD OM TE BLIJVEN LEREN?

Van Dijk: “Mensen hebben een eigen verantwoordelijkheid. Maar ik zou het vanuit de branche verstandig vinden om te komen tot een systeem van permanente educatie, waarbij je elk jaar een aantal punten moet halen om je diploma van kracht te laten blijven. Daar zitten dan ook weer haken en ogen aan, maar als je ziet hoeveel mensen we soms in de groep hebben zitten die jaren niet zijn bijgeschoold dan denk ik dat het niet verkeerd zou zijn om vanuit de branche zwaarder in te zetten op permanente educatie.”

Sieka Geldof (Censor Bestuur): “Sommige gemeenten stimuleren opleidingen meer dan andere, en soms is iemand vanuit zijn eigen omgeving gewend om steeds te leren. Maar ik ben het zeker met Nico van Dijk eens dat je soms mensen tegenkomt die jaren geen opleiding hebben genoten. Of die werkzaamheden uitvoeren waarvoor ze nooit een fatsoenlijke opleiding hebben gehad. Er ligt ook een verantwoordelijkheid bij de mensen zelf. Blijf bij in je vakgebied, houd in de gaten wat actuele wet- en regelgeving is. Ik ben overigens wel van mening dat je een wat bredere kennis en interesse moet hebben om dit vak goed uit te oefenen.”

Busse: “Inmiddels hebben we met een professionaliseringslag te maken waarin de medewerker ook zelf verantwoordelijk wordt gehouden voor zijn eigen ontwikkeling. Maar het houdt

niet op na het volgen van de module en het doen van het examen. Hoe ga je het borgen? Juist omdat de ontwikkelingen zo snel gaan, moet je blijvend ontwikkelen en leren. De wereld staat tenslotte ook niet stil dus je moet zelf in beweging blijven. En dat moet gefaciliteerd worden.”

Perdon: “Waar ik nog wel eens door word verrast, is dat leidinggevendenden soms minder of geen belang hechten aan certificaten en diploma’s. Terwijl dat naast een kwalificatie van deskundigheid, ook een trigger kan zijn om echt te leren. De medewerker hoeft dan geen examen te doen, omdat met het volgen van de opleiding de kennis voldoende zou zijn opgedaan. In mijn overtuiging moet je dat vervolgens nog wel toetsen om aan te tonen dat je ook daadwerkelijk over die kennis en kunde beschikt.”

Van Gendt: “Door vooral de groei van de zzp-markt van de laatste jaren kijkt men steeds minder naar diploma’s. Als je ergens een keer goed gewerkt hebt, word je teruggevraagd omdat jij het bent. Het is vaak de relatie en bewezen diensten en kwaliteit die aanleiding zijn om mensen terug te vragen. De vraag is of je daar onder de noemer vakmanschap iets aan zou moeten doen. Ook wordt opleiden nog vaak gezien als kostenpost in zowel tijd als geld, in plaats van als investering. Dat is erg jammer.”

WELKE UITDAGINGEN ZIEN JULLIE IN DE TOEKOMST VOOR GEMEENTEN, EN HOE MOETEN ZE HIERMEE OMGAAN?

Busse: “Eenvoudige handelingen worden gedigitaliseerd, de complexe zaken blijven over en dat maakt dat er van de medewerkers iets anders wordt gevraagd. Veel meer initiatief bijvoorbeeld. En inzicht in zaken als: wat houdt mijn werk in voor mijn collega’s, de gemeente, de samenleving? Wat gebeurt er met deze data? Hoe heb ik daar invloed op? Je moet een bredere blik ontwikkelen, zowel in je organisatie als naar buiten. Als opleider probeer je dan ook de bredere schil om die medewerker heen mee te nemen. Soms merk je dat leidinggevendenden zich er in mijn ogen te makkelijk vanaf maken. Dan regelen ze een opleiding voor een groep medewerkers en zijn ze er vervolgens zelf niet bij. Ik vind dat je moet weten wat je mensen leren. Het kan niet zo zijn dat mensen op maandag iets leren en op dinsdag de manager zegt, ‘dat is leuk maar hier doen we het anders’. Daar moet je goed over in gesprek zijn, dat de managers zich bewust zijn van hun rol.”

Van Gendt: “Om klaar te zijn voor de toekomst denk ik dat gemeenten het budget slimmer moeten verdelen, op basis van een strategisch opleidingsplan. Een van onze opgaven is dan om het leren aantrekkelijk te houden. Leren moet herkenbaar, praktisch en plezierig zijn. Een groot deel van de cursisten die

we zien, kennen de manier van leren van hun eigen mavo- of havo-tijd. Onze benadering is anders en het is aan ons om die brug te slaan en het leren aantrekkelijk te maken.”

Yfma: “De medewerker moet proactiever zijn, die signaleringsfunctie pakken en buiten het eigen vakgebied denken. Voor een deel kun je dat leren, daarnaast denk ik dat je als leidinggevende moet sturen op vaardigheden. Daar zie ik een rol voor de opleiders, om de leidinggevendenden te adviseren. Omdat de ontwikkelingen zo hard gaan, moet hij of zij stilstaan bij hoe ze hun team voor de toekomst klaarstomen. Daar hoort inderdaad een strategisch opleidingsplan bij, niet voor een jaar maar ook voor daarna.”

Perdon: “We onderzoeken of we een online platform kunnen maken waarop gemeenten kunnen zien hoe zij teams klaarmaken voor alle veranderingen die gaan komen op het gebied van Burgerzaken. Vanuit de NVVB staan bijeenkomsten op de planning om de bewustwording van het belang van opleidingsplannen bij HR-afdelingen en leidinggevendenden te vergroten. Op het gebied van ID- en Adresfraude merk ik dat we goed aandacht moeten houden voor de kleinere gemeenten met kleinere teams waarbinnen medewerkers soms een dubbelfunctie hebben. Ook hier moet de kennis goed landen om de kwaliteit in de BRP hoog te houden en fraude geen kans te geven.”

Van Dijk: “In het verleden bestonden er modellen voor opleidingsplannen waar gemeenten mee aan de slag konden, maar die waren gericht op HRM-afdelingen en dat is nooit in de afdelingen geland. Daarmee zouden we de markt kunnen faciliteren, dat afdelingshoofden zelf met hun strategisch opleidingsplan aan de slag kunnen. De maatschappij en de regelgeving worden steeds complexer door diversiteit van nationaliteiten en allerhande samenlevingsvormen. De leidinggevende moet de toekomst verkennen en snappen wat dat voor de organisatie betekent, om vervolgens een beeld te vormen van wat nodig is in de toekomst. Dat betekent niet dat je superdeskundigen hebt als leidinggevendenden, maar dat de vakbekwaamheid bij de medewerker zit. Leidinggevendenden moeten juist bekwaam zijn in het sturende element. En uiteindelijk leid je niet op voor een examen maar voor het welslagen in de praktijk.”

Een mooi voorbeeld over het opleiden van medewerkers lees je op de volgende pagina’s. De Zeeuwse gemeenten hebben de handen ineen geslagen als het om ontwikkeling gaat.

PUBLIEKSACADEMIE

De NVVB biedt binnen de PublieksAcademie de opleiding ID- & Adresfraude aan. In deze opleiding leer je hoe je fraude herkent en voorkomt en staan vaardigheden zeer centraal. Deze opleiding is ontwikkeld in samenwerking met de echte specialisten op dit gebied, zoals de Koninklijke Marechaussee, Immigratie- en Naturalisatiedienst, de Afdeling Vreemdelingenpolitie Identificatie en Mensenhandel en de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit.

SEGMENT

SEGMENT is meerdere malen op basis van onafhankelijk onderzoek (TNS/NIPO) gewaardeerd als beste gemeenteopleider en heeft inmiddels meer dan 20 jaar ervaring. De opleider biedt alle trainingen aan in Utrecht en in de regio en levert maatwerk bij in-huis opdrachten, van klein tot groot.

NCOD OPLEIDINGEN

NCOD Opleidingen heeft in haar visie de 70-20-10-benadering van Charles Jennings vertaald in het NUT-principe: Nadenken vóór de training, Uitproberen in de training en Toepassen in de praktijk. Deze onderdelen worden geladen door praktijktrainers via (voorbereidende) actuele opdrachten, vragen van feedback op de werkvloer en gesprekken waardoor de medewerker Burgerzaken zich kan verdiepen in zijn of haar leervraag. Recent diplomeerden bij NCOD de eerste MBO-4-cursisten.

CENSOR BESTUUR

Censor Bestuur traint, ontwikkelt, begeleidt en adviseert de lokale overheid en draagt eraan bij om de verandering, groot of klein, tot een succes te maken. Zij versterken de kwaliteit van de medewerkers op kennis, vaardigheden en gedrag. De praktijktrainers zijn vakspecialisten. Ze zijn werkzaam, of hebben ervaringen, binnen het openbaar bestuur. Kortom zij staan ‘met de voeten in de klei’.

MARIËBURGGROEP

Jarenlange ervaring vormt de basis voor de trainingen van MariëburgGroep, recentelijk nog beoordeeld met een 9,9 op klanttevredenheid. De opleider richt zich op alle onderwerpen waar de medewerker Burgerzaken mee te maken krijgt. De trainingen verlopen volgens de High Impact Methodiek. Deelnemers leren in kleine groepen waardoor het gemakkelijker is in te zoomen op persoonlijke leervragen.

Links: Martijn Priem en rechts Roel Schreurs.

— “In **Zeeland** leiden we onze medewerkers **sámen** op!”

“We staan te springen om met alle opleidingen te starten en zijn trots dat we dit als Zeeuwse gemeenten hebben bereikt.” Met deze enthousiaste woorden van Martijn Priem (gemeente Borsele) en Roel Schreurs (gemeente Terneuzen) wordt een bijzondere samenwerking in één zin samengevat. Een verhaal over knelpunten oplossen en gewoon dóén!

Tekst: Marjolijn Bergmann

Foto: Eric Konings

“Eigenlijk werden we twee jaar geleden wakker geschud tijdens een presentatie van de NVVB, met uitleg over alle veranderingen in ‘burgerzakenland’ en hoe je daarop moet inspelen”, blikt Martijn Priem terug. Martijn is Afdelingshoofd Woonomgeving en Burgerzaken van de gemeente Borsele. “We komen als Zeeuwse afdelingshoofden twee keer per jaar samen voor overleg. En die presentatie was voor ons een trigger om een brede discussie te voeren over de toekomst van ons vak. Dat is volop in verandering en hoe ga je daarmee om?”

VERANDERENDE BEHOEFTE

Roel Schreurs, Teamleider Publiekszaken van de gemeente Terneuzen, vult aan: “We onderkennen allemaal dat daar een uitdaging lag. Het gaat niet alleen om digitalisering, maar ook om veranderende behoeften. Onze inwoners willen meer keuzevrijheid, bijvoorbeeld bij het kiezen van een trouwlocatie of ze nemen hun eigen trouwambtenaar mee. Daarnaast zijn meer migratiestromen, met naturalisaties en nieuwe inschrijvingen. En een adres controleren vergt meer inspanning dan alleen even een briefje sturen. Kortom, door de verbreding van de taken en de werkzaamheden, doen we meer dan tien jaar geleden.”

“Deze plannen komen van onderaf, zijn door de ambtenaren zelf bedacht. Dat is onze kracht!”

Volgens Martijn komt daar nog een ander aspect bij:

“Vakinhoud is nu een randvoorwaarde geworden, terwijl het vroeger de enige voorwaarde was. Het gaat erom of onze medewerkers de inwoners van de gemeente goede dienstverlening bieden. Er is minder contact aan de balie en meer digitaal. We moeten onze communicatie beter afstemmen op de mensen waar we contact mee hebben; het is maatwerk. De vraag die wij ons daarom stelden: zijn onze medewerkers meegegroeid met de veranderingen in het vak? Hebben we ze voldoende kansen geboden om zich te scholen, zodat ze kunnen voldoen aan al die veranderende eisen?”

Roel erkent eerlijk dat het antwoord op die vraag ‘nee’ was. “Dat heeft meerdere oorzaken. Medewerkers moeten vanuit

Zeeland vaak ver reizen naar de cursuslocaties. Zwolle, Amersfoort en Utrecht liggen nou eenmaal niet om de hoek. Daar komt bij dat opleidingen vaak niet doorgaan vanwege te weinig animo. En sommige collega’s zijn wat terughoudend als het gaat om bijscholing. Zeker als je al veertig jaar in het vak zit.” Martijn vervolgt: “Toch gaven collega’s tijdens functionerings- en beoordelingsgesprekken aan dat de behoefte er wel degelijk is. De teleurstelling was dan groot als ze weer een jaar moesten wachten wanneer een opleiding niet doorging. Omdat deze knelpunten in alle gemeenten speelden, realiseerden wij ons: we kunnen de opleidingsbehoeften onderling afstemmen en zo het probleem oplossen!”

GROEN LICHT, VAN START!

Toen de oplossing in samenwerking bleek te liggen, gingen beide heren voortvarend te werk. “In oktober 2016 heb ik alle dertien Zeeuwse gemeente benaderd”, vertelt Martijn. “Ik heb een Excelbestand gemaald waarin de opleidingsbehoefte ingevuld kon worden, alles gebundeld en in het voorjaar van 2017 hebben Roel en ik een aanbestedingsdocument opgesteld. Daarbij kregen we hulp van het Inkoopbureau van de gemeente Terneuzen. In dat document staan onze opleidingswensen en de randvoorwaarden. Zo willen we bijvoorbeeld dat alle trainingen in Zeeland plaatsvinden, dat alles voor ons wordt georganiseerd en we hebben eisen geformuleerd waaraan de cursuslocatie moet voldoen. Dat document is aanbesteed en daarop zijn verschillende inschrijvingen binnengekomen. Toen was de vraag: aan wie gaan we het gunnen? Samen met onze collega’s Ruud Lak van de gemeente Middelburg en Mathilde Polinder van de gemeente Reimerswaal hebben we de inschrijvingen beoordeeld. Wie voldoen aan de criteria en met wie willen we zelf graag samenwerken? We hebben een advies opgesteld en dat voorgelegd aan de overige gemeenten. Daarop hebben we akkoord gekregen om tot gunning over te gaan en werden we gemachtigd om de opdracht te verlenen.”

Martijn herinnert zich nog dat de laatste gemeente akkoord ging. “Dát we namens alle Zeeuwse gemeenten de opdracht mochten verlenen, vond ik al een succes op zich. Ik stond te springen om het programma te gaan invullen en ben zo trots dat we dit samen hebben bereikt!” Uiteindelijk gaan de Zeeuwse gemeenten nu samenwerken met de NVVB, Ocaro en de MariëburgGroep. Die laatste neemt het leeuwendeel van de 29 modules voor haar rekening. Roel: “Ons primaire doel was om snel te starten. Dat is gelukt! Op 4 december 2017 gaan 12 medewerkers aan de slag met een eendaagse training voor reisdocumenten. Later die maand volgen dan nog een training over rijbewijzen en een tweedaagse cursus over adres- en kwaliteitsonderzoek. Als cursuslocatie is gekozen voor het Van

der Valk Hotel in Middelburg. Dat ligt mooi centraal en voldoet aan al onze wensen.”

OPLEIDINGSPLAN OP MAAT

Of de medewerkers er zin in hebben? De reacties in Terneuzen waren positief. “Eindelijk! Dit is hoognodig en wat een interessant programma.” Toen in Borsele de indeling van de eerste cursussen bekend werd, waren sommigen teleurgesteld: “Wanneer zijn wij aan de beurt?!” Roel vindt dat een goed teken: “Het inschrijven gaat natuurlijk in overleg met de leidinggevende. Niet iedereen kan en hoeft alle modules te volgen. Wat ook meetelt is of er op een afdeling behoefte is aan bepaalde kennis. En we hebben natuurlijk geen onbepaald budget...” Martijn vult aan: “Wij hebben in Borsele het programma ‘Team voor de Toekomst’ gevolgd. Onderdeel daarvan was een nulmeting om de kennis en vaardigheden van de medewerkers te toetsen. Daarna is voor iedereen een opleidingsplan opgesteld.”

Met goed opgeleid personeel bereiken de gemeenten meerdere doelen. Roel: “Om te beginnen vakbekwame medewerkers, die door hun professionaliteit optimale dienstverlening kunnen bieden. Of het nou aan de balie is, telefonisch of online: er is heldere communicatie en de klant weet waar hij aan toe is. Bovendien willen we meer gaan inzetten op fraudebestrijding. Want met adres- en identiteitsfraude is ieders veiligheid gemoeid. Door als gemeenten nauw samen te werken, kun je ook fraude voorkomen.”

INVESTEREN IN PERSONEEL

Roel en Martijn willen uiteraard niet dat de plannen op een gegeven moment weer verzanden. “Opleiden heeft daarom een permanente plek op de agenda gekregen. We gaan bij het volgende afdelingshoofdenoverleg alweer praten over de opleidingsbehoeften voor 2019. We vinden het mede zo’n belangrijk onderwerp, omdat onze afdelingen best vergrijsd zijn. Door te investeren in opleidingen, trek je jonge sollicitanten.” Martijn vertelt dat ze in Borsele daar nog andere ideeën over hebben: “Wij werken sinds kort met traineeships. Nieuwe medewerkers kunnen zo aan diverse afdelingen proeven en krijgen diverse opleidingen aangeboden. Zo wordt het aantrekkelijker om voor de gemeente te komen werken. Het maakt ons ook flexibel, want het is soms best lastig om je formatie af te stemmen op alle ontwikkelingen.”

Als het om flexibiliteit gaat, hebben ze in Zeeland nog meer plannen. “In Terneuzen voeren we bijvoorbeeld veel naturalisaties uit”, licht Roel toe. “Terwijl andere gemeenten daar misschien maar een paar keer per jaar mee te maken

hebben. Wellicht kunnen onze medewerkers dan hun kennis en ervaring delen. Misschien kunnen we met elkaar een flexibele schil creëren om de bezetting optimaal te houden of vinden medewerkers het uitdagend om een dag per week bij de buurgemeente aan de slag te gaan. Kortom, ideeën genoeg.”

AANSLUITEN MAG!

Wat de kracht is van deze samenwerking? “Wij hebben dit plan als ambtenaren ontwikkeld. Het is niet bestuurlijk bepaald, maar van onderaf gekomen. Al wordt het wel bestuurlijk gedragen. We zijn straks misschien wel best practice, maar leren zelf ook door het gewoon te doen.” Martijn neemt de kans te baat om de omliggende gemeenten uit te nodigen: “Als de Zuid-Hollandse eilanden of gemeenten in West-Brabant willen aansluiten – graag! Hoe meer kandidaten, hoe groter de kans dat alle modules doorgaan.”

Roel wil tot slot nog wel een gouden tip delen: “Ga het gewoon doen! Leeft deze opleidingsbehoefte ook bij jou in de gemeente, laat je dan niet belemmeren zodat het bij plannen maken blijft. Het grote voordeel is dat je elkaar ook op andere vlakken makkelijker weet te vinden. Hebben wij bij een workshop ‘herkennen van mensenhandel’ nog plekjes vrij; dan nodig ik nu sneller collega’s van andere gemeenten uit.” Martijn besluit: “Het is mooi als je echte knelpunten kunt oplossen en aan de slag kunt gaan met de uitdagingen waar we voor staan. Er is hier in Zeeland iets van de grond gekomen vanuit een gezamenlijke behoefte. Dit succes smaakt naar meer!”

Vernieuwd rekenmodel reisdocumentendip

In 2014 werd de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd van vijf naar tien jaar. Voor de reisdocumentendip die de komende jaren ontstaat, is nu een verbeterd rekenmodel beschikbaar.

Al vanaf 2018 gaan gemeenten de eerste effecten merken van de langere geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaarten. Volwassenen die tussen 2014 en 2018 een reisdocument hebben aangevraagd, hoeven dit nu immers pas vanaf 2024 opnieuw te doen. Hierdoor krijgen gemeenten in de tussentijd te maken met een 'reisdocumentendip', oftewel een forse tijdelijke afname van het aantal aanvragen.

In 2015 stelde het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een rekenmodel op dat de landelijke trend van deze dip berekende. Dit model kon gemeenten globaal meer inzicht geven in de impact van de afname in aanvragen voor hun eigen organisatie en begroting. B&R besteedde in 2015 al uitgebreid aandacht aan het rekenmodel (B&R 2015 nr. 5, vanaf pagina 40). Inmiddels zijn de ramingen herijkt, met een kleine verschuiving in de cijfers tot gevolg.

NIEUW REKENMODEL MET HERIJKTE RAMING

Het nieuwe rekenmodel hanteert 2016 als peiljaar, omdat dit het meest recent afgesloten boekjaar is. Net als bij het voorgaande model is het peiljaar omgerekend naar 1.000. Het gaat immers niet om de exacte aantallen, maar om hoe de trend zich verhoudingsgewijs ontwikkelt. Naast het verwachte absolute aantal is ook het procentuele verschil ten opzichte van 2016 vermeld. Aan beide is duidelijk te zien dat het aantal aanvragen tussen 2019 en 2023 fors lager ligt, en dat het in 2024 weer in de buurt komt van het niveau in 2016.

De ramingen tonen de landelijke gemiddelden. Afhankelijk van demografische omstandigheden, zoals het aantal minderjarigen, kan het aanvraagpatroon per gemeente afwijken. Zo wordt voor een gemeente die in 2016 duizend identiteitskaarten uitgeeft, het aantal aangevraagde identiteitskaarten in 2017 geraamd op 855. Met 1.000 als basis voor het peiljaar kan iedere gemeente de ontwikkelingen gemakkelijk omrekenen naar de eigen aantallen.

Bij de herijkte raming zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het gaat alleen om paspoorten en NIK's die in Nederland zijn verstrekt. Alle andere typen documenten en verstrekkingen in het buitenland zijn buiten beschouwing gelaten.
- Het gemeten bezit per 16-11-2016 is representatief voor de hele ramingsperiode.
- Er zijn geen politieke besluiten in voorbereiding die bij de burger een tactisch aankoopgedrag kunnen veroorzaken.

In de nieuwe raming is rekening gehouden met de volgende historische politieke besluiten die nog steeds invloed hebben op de verstrekking van reisdocumenten:

- De gratis NIK voor 14-jarigen tussen 1 januari 2006 en 31 december 2009, met een uitgiftepiek aan 13- en 14-jarigen in december 2009.
- De NIK voor 0- tot 13-jarigen voor een zeer gereduceerde prijs. Dit leidde in december 2011 en gedeeltelijk in 2016 tot een uitgiftepiek aan kinderen onder de 14 jaar.
- De afschaffing van de kinderbijschrijving per 26 juni 2012,

wat leidde tot een verhoogde vraag naar paspoorten en identiteitskaarten in de periode daarvoor.

- De invoering van gewijzigde geldigheidsduur (naar tien jaar voor 18 jaar en ouder) per 9 maart 2014.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Paspoort	1.000	1.115	968	250	145	164	214	135	836
		11%	-3%	-75%	-85%	-84%	-79%	-87%	-16%
Identiteitskaart	1.000	855	692	319	306	410	276	192	663
		-15%	-31%	-68%	-69%	-59%	-72%	-81%	-34%

HET REKENMODEL UIT 2015

Het oude rekenmodel ging ervan uit dat in 2017 ongeveer evenveel paspoorten en identiteitskaarten aangevraagd zouden worden als in 2014, het meest recente afgesloten boekjaar op het moment dat dit model werd opgesteld. De raming van het aantal in 2017 uitgegeven documenten werd daarom als peiljaar gebruikt. De NVVB heeft vastgesteld dat gemeenten zich niet herkennen in de aantallen van de raming uit 2014, en dus ook niet aan de aantallen van het peiljaar.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Paspoort	1.000	858	329	125	126	160	136	743
		(-14%)	(-67%)	(-88%)	(-87%)	(-84%)	(-86%)	(-26%)
Identiteitskaart	1.000	759	524	406	612	291	194	876
		(-24%)	(-48%)	(-59%)	(-39%)	(-71%)	(-81%)	(-12%)

Landelijk was het verschil tussen de raming en de realisatie in 2014 als volgt:

	Raming	Realisatie	Verskil
Paspoort	1.892.478	1.911.110	+ 18.632
Identiteitskaart	1.289.258	1.348.101	+ 58.843

VERSCHIL OUDE EN NIEUWE REKENMODEL

Om het oude rekenmodel uit 2015 te kunnen vergelijken met de actuele raming, moeten we hetzelfde peiljaar hanteren. In de onlineversie van dit artikel hebben we twee grafieken toegevoegd waarin de rekenmodellen uit 2015 en 2017 met elkaar worden vergeleken.

De effecten berekenen voor je eigen gemeente

Op basis van de cijfers in het nieuwe rekenmodel kun je berekenen hoeveel aanvragen je de komende jaren in jouw gemeente mag verwachten. Deel hiervoor het in 2017 gerealiseerde aantal aanvragen door 1.000 en vermenigvuldig de uitkomst met de aantallen in het nieuwe rekenmodel. Om het effect van de reisdocumentendip op je gemeentelijke begroting te berekenen, verreken je het aantal aanvragen met het gemeentelijk deel van de leges. Dit bedraagt in 2018 voor een paspoort € 30,69 en voor een Nederlandse identiteitskaart € 23,72 (de jaarlijkse indexatie is in de berekening gemakshalve niet meegenomen).

Plaats de aantallen voor jouw gemeente in de volgende formule om de verwachte aantallen aanvragen en de inkomsten voor de begroting uit te rekenen:

Stap 1: aantal aanvragen
 (aantal aanvragen in peiljaar 2016)/(1.000) x raming rekenmodel = aantal aanvragen gemeente

Stap 2: inkomsten
 uitkomst stap 1 x gemeentelijk deel leges = inkomsten

OMGAAN MET DE REISDOCUMENTENDIP

Een verdubbeling van de geldigheidsduur van reisdocumenten heeft consequenties voor het aantal aanvragen en dus voor de tijd die binnen een gemeente aan deze documenten wordt besteed. Daarom is het zinvol om al in een vroeg stadium de effecten van de reisdocumentendip voor jouw organisatie en begroting te berekenen. Aan de hand van de resultaten kun je samen in gesprek gaan over hoe je je het best op de gevolgen kunt voorbereiden, zowel voor de inzet van de vaardigheden van je medewerkers als voor de optimalisatie van je dienstverlening.

De NVVB ondersteunt gemeenten graag zo goed mogelijk bij het maken van keuzes op het gebied van dienstverlening. Heb je vragen over deze of andere ontwikkelingen en de eventuele gevolgen voor jouw gemeente? Neem dan gerust contact op met de NVVB voor een persoonlijk adviesgesprek.

Uitgebreide versie van het artikel: [www.nvvb.nl/nl/themas/nieuweidentiteit/\(onder+de+themamaand+November\)](http://www.nvvb.nl/nl/themas/nieuweidentiteit/(onder+de+themamaand+November))

Staatloosheid en het belang van het kind

Staatlozen beschikken doorgaans niet over documenten die aantonen dat ze staatloos zijn. Omdat een adequate vaststellingsprocedure ontbreekt, worden ze in de Basisregistratie Personen (BRP) geregistreerd met het voor hen nadelige ‘nationaliteit onbekend’. Dit artikel gaat in op de casus van de minderjarige Naima, voor wie een gemeente de registratie wél wijzigde naar ‘staatloos’.

Tekst: Machteld van Werven en Mieke van Wijk

Machteld van Werven, jurist voor Defence for Children en juridisch medewerker bij Muller Advocaten in Gouda, en Mieke van Wijk, advocaat voor het Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (LJ&R), bespreken het juridisch kader van staatloosheid, de Nederlandse regelgeving, en het recht op een nationaliteit en het belang hiervan voor een kind, belicht vanuit de internationale verdragen.

Met de registratie ‘nationaliteit onbekend’ kan een staatloze geen aanspraak maken op de rechten en de bescherming die verdragen aan staatlozen bieden. Vanwege de bewijslast is het voor hen vrijwel onmogelijk om een gemeente te vragen hun registratie te wijzigen naar ‘staatloos’. Bij Naima gaven haar belangen en omstandigheden voor de gemeente de doorslag om de registratie tóch te wijzigen. Het positieve gevolg is dat Naima nu zowel de Nederlandse nationaliteit als een achternaam heeft.

DE FEITEN OVER NAIMA

Naima werd tien jaar geleden geboren in Nederland. Haar vader is onbekend en haar moeder heeft vermoedelijk de Somalische nationaliteit. Moeder staat in de BRP geregistreerd met ‘nationaliteit onbekend’, omdat documenten uit Somalië

door Nederland niet worden erkend. Daarom is ook Naima geregistreerd met ‘nationaliteit onbekend’. Sinds haar tweede verblijf Naima in een pleeggezin. Een gecertificeerde instelling is belast met de voogdij over Naima. Naima ontwikkelt zich positief en een overdracht van de voogdij naar het pleeggezin lijkt op zijn plaats.

Toch zijn er enkele juridische hobbels te nemen. Naima heeft weliswaar een verblijfsvergunning, maar geen nationaliteit. Ook is er geen achternaam voor haar vastgesteld. De gecertificeerde instelling en de pleegouders willen deze problemen oplossen voordat er een voogdijoverdracht plaatsvindt. De instelling vraagt de gemeente om de registratie van Naima in de BRP te wijzigen naar ‘staatloos’ met toepassing van de Somalische nationaliteitswetgeving. In Somalië kan de (ongehuwde) moeder namelijk haar nationaliteit niet doorgeven. Naima heeft geen vader aan wie zij een nationaliteit kan ontlenen. Als Naima wordt geregistreerd als staatloos, kan zij op grond van artikel 6 lid 1 onder b van de Rijkswet op het Nederlanderschap het Nederlanderschap verkrijgen en haar staatloosheid opheffen. Ook kan dan een achternaam voor Naima worden vastgesteld.

INTERNATIONAAL KADER STAATLOOSHEID

Er bestaan diverse verdragen en richtsnoeren om staatloosheid te voorkomen en staatlozen te beschermen. Nederland heeft de VN Staatloosheidsverdragen, te weten het Verdrag betreffende de status van Staatlozen (1954) en het Verdrag tot beperking van Staatloosheid (1961), geratificeerd. Doel van het Verdrag van 1954 is om de status van staatlozen te reguleren en verbeteren, terwijl het Verdrag van 1961 specifiek toeziet op het voorkomen van staatloosheid.

Beide verdragen impliceren een vaststelling van staatloosheid, die aanspraak op de daaruit voortvloeiende bescherming en rechten mogelijk maakt. Maar hoe zo’n vaststellingsprocedure moet worden ingericht, vertellen ze niet. De Verdragen moeten worden geïnterpreteerd aan de hand van internationale mensenrechtenverdragen, zoals het Internationaal Verdrag inzake Burger- en Politieke rechten uit 1966 (IVBPR) en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind uit 1989 (IVRK). Dit betekent concreet dat staten verplicht zijn staatloosheid bij geboorte te voorkomen door een kind zo snel mogelijk een nationaliteit te geven. De belangen van het kind moeten hierbij voorop staan.

De Raad van Europa heeft het recht op een nationaliteit en het vermijden van staatloosheid in 1997 vastgelegd in het Europees Verdrag inzake Nationaliteit (EVN). De aanbevelingen uit 1999 en 2009, afkomstig van het Comité van Ministers van de Raad van Europa, zijn hierbij ook van belang. Vooral aanbeveling I.8, waarin wordt overwogen dat het registreren van kinderen van onbekende nationaliteit slechts voor een zo kort mogelijke periode is toegestaan, is belangrijk voor de registratie ‘nationaliteit onbekend’ in de BRP.

INSCHRIJVING VAN STAATLOOSHEID IN DE BRP

Vaststelling van staatloosheid gebeurt nu via inschrijving in de BRP. Die inschrijving is echter geen vaststellingsprocedure, omdat het slechts de registratie van een al vaststaand gegeven betreft. Vanwege het belang om als staatloos te kunnen worden erkend, heeft het kabinet het conceptwetsvoorstel voor een Rijkswet vaststellingsprocedure staatloosheid gepubliceerd¹. Zodra deze wet in werking treedt, kan staatloosheid vastgesteld worden via een verzoekschriftprocedure bij de rechtbank Den Haag. Tot die tijd zijn minderjarigen voor de vaststelling afhankelijk van de registratie in de BRP.

De Wet BRP geeft gemeenten twee mogelijkheden om iemand als staatloos te registreren. In artikel 2.15 Wet BRP staat dat een vreemde nationaliteit op basis van brondocumenten, dan wel met toepassing van het betreffende nationaliteitsrecht wordt ingeschreven. Hoewel dit artikel niet expliciet stelt dat ook het

ontbreken van een nationaliteit met brondocumenten moet worden onderbouwd, hanteren gemeenten voor de registratie van staatloosheid in de BRP dezelfde bewijslast als voor het inschrijven van een vreemde nationaliteit. Dit betekent dus dat staatlozen de afwezigheid van een nationaliteit moeten aantonen met brondocumenten die juist zijn bedoeld om de aanwezigheid daarvan te bewijzen. Toch oordeelt de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State dat gemeenten bij het ontbreken van documenten waaruit de staatloosheid kan worden afgeleid, niet anders kunnen dan de nationaliteit als ‘onbekend’ te registreren. Dit oordeel vloeit voort uit het feit dat de gebruikers van de gegevens in de BRP erop moeten kunnen vertrouwen dat deze in beginsel juist zijn.

De tweede mogelijkheid is om gegevens over iemands nationaliteit te ontlenen aan een mededeling conform artikel 2.17 Wet BRP. Als de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) voor de toelating van een vreemdeling heeft vastgesteld dat die als staatloos moet worden aangemerkt, kan de gemeente deze vaststelling overnemen in de BRP. In de praktijk blijkt de IND terughoudend te zijn met de vermelding staatloosheid, omdat in de vreemdelingrechtelijke procedure geen zelfstandige beoordeling van staatloosheid plaatsvindt. Ook lijkt de door de IND geregistreeerde staatloosheid niet altijd even betrouwbaar.

HOE HANDELDE DE GEMEENTE BIJ NAIMA?

Bij de behandeling van het verzoek om de registratie van Naima te wijzigen naar ‘staatloos’ vroeg de afdeling Burgerzaken van de gemeente advies aan het Adviesbureau van de NVVB. Het Adviesbureau gaf aan dat Naima’s moeder bij de geboorte en ook daarna geregistreerd stond met ‘nationaliteit onbekend’. Nu de Somalische nationaliteit van de moeder niet is vastgesteld, kan de staatloosheid van Naima evenmin worden vastgesteld. Ook vroeg de gemeente de IND om een mededeling conform artikel 2.17 Wet BRP. De IND liet de gemeente weten dat de nationaliteit van Naima is vastgesteld als onbekend.

De gemeente concludeerde vervolgens dat het niet mogelijk was om staatloosheid bij Naima vast te stellen. In het besluit vermeldde zij wel dat de moeder vermoedelijk de Somalische nationaliteit heeft, maar zij vond dat de staatloosheid van

1. Conceptregeling en Memorie van Toelichting zijn beschikbaar via www.internetconsultatie.nl/staatloosheid. Voor een uitgebreide bespreking van dit wetsvoorstel zie Karel Hendriks, Jelle Klaas en Marlotte van Dael, ‘Gebrekkig wetsvoorstel vaststellingsprocedure voor staatlozen: Juridische spoken verdwijnen nog niet’, A&MR 2017, nr. 2, p. 75–81. Zie ook K.J. Swider en C. Vlieks, ‘Discriminatie van staatloze kinderen zonder wettig verblijf’, A&MR 2016, nr. 4, p. 168–174.

Naima niet op basis van de vermoedelijke nationaliteit van de moeder kon worden vastgesteld. Daarom werd het verzoek tot wijziging van de registratie 'nationaliteit onbekend' naar 'staatloosheid' afgewezen.

HET RECHT OP EN BELANG VAN EEN NATIONALITEIT

Vanwege het belang van een nationaliteit voor Naima vroegen zowel de pleegouders als de gecertificeerde instelling de burgemeester om de registratie van Naima op humanitaire gronden te wijzigen. Hierop nodigde de burgemeester Naima en haar pleegouders uit voor een gesprek. De instelling is telefonisch gehoord en mocht het wijzigingsverzoek schriftelijk toelichten. In die toelichting onderstreepte ze opnieuw dat Naima via haar moeder geen nationaliteit heeft verkregen, omdat ongehuwde vrouwen naar de Somalische nationaliteitswetgeving hun nationaliteit niet kunnen doorgeven.

Ook benadrukte de instelling dat het registreren van een minderjarige met 'nationaliteit onbekend' en de duur van die registratie, in dit geval tien jaar, op gespannen voet staan met het IVRK. Artikel 7 IVRK bepaalt dat een minderjarige het recht heeft op het verkrijgen van een nationaliteit vanaf de geboorte, en volgens artikel 8 IVRK, waarin het recht op behoud van de identiteit van een minderjarige is neergelegd, omvat de identiteit van een minderjarige ook diens nationaliteit. Gelet hierop is het niet in Naima's belang om langdurig in onzekerheid te verkeren over haar nationaliteit. Mede gezien artikel 3 IVRK, waarin staat dat de belangen van het kind de eerste overweging moeten vormen bij alle beslissingen rondom het kind, moet de gemeente zo snel mogelijk vaststellen of het kind staatloos is.

Na het gesprek met de pleegouders en Naima en de toelichtingen van de gecertificeerde instelling nam de afdeling Burgerzaken van de gemeente opnieuw contact op met de IND over het dossier van Naima's moeder. Daarbij bleek dat de verblijfsrechtelijke procedure geen aanknopingspunten gaf om te twijfelen aan haar (vermoedelijke) Somalische nationaliteit. De moeder van Naima is beschouwd als een Somalische en ook als zodanig beoordeeld. Met die informatie, in combinatie met het Somalische nationaliteitsrecht en het recht op een nationaliteit, ging de afdeling Burgerzaken over tot inwilliging van het verzoek om de registratie van Naima in de BRP te wijzigen naar 'staatloos'. Inmiddels heeft Naima het Nederlanderschap verkregen en is voor haar een achternaam vastgesteld.

BELANG VAN HET KIND ALS UITGANGSPUNT

Meestal worden wijzigingsverzoeken voor een registratie in de BRP afgewezen als er geen documenten zijn die aantonen

dat de minderjarige staatloos is. De casus van Naima laat zien dat het anders kan – en moet, gelet op de verdragen en eerdergenoemde aanbevelingen. Deze gemeente heeft het belang van het kind daadwerkelijk als uitgangspunt genomen. Dit blijkt mede uit het feit dat de burgemeester in gesprek is gegaan met Naima, de pleegouders en de gecertificeerde instelling. Hiermee toonde de burgemeester zich ervan bewust te zijn dat het moeilijk – zo niet onmogelijk – is om het belang van het kind vast te stellen zonder in gesprek te gaan met de minderjarige zelf.

Het gesprek leidde ertoe dat de gemeente de bewijslast op zich nam door opnieuw contact op te nemen met de IND en onderzoek te doen naar de nationaliteit van de moeder; ook al oordeelde de Afdeling meermaals dat gemeentebambtenaren bij onzekerheid niet verplicht zijn om onderzoek naar staatloosheid te verrichten. Tot slot heeft de gemeente het belang van het kind bij het verkrijgen van een nationaliteit zwaarder laten wegen dan het belang van behoud van een zuiver registratiesysteem door de gemeente.

CONCLUSIE

Terughoudendheid van gemeenten in dit soort zaken is begrijpelijk, zeker omdat de BRP een registratiesysteem is en geen vaststellingsprocedure. Inmiddels ligt er dus een conceptwetsvoorstel dat voorziet in een vaststellingsprocedure, al kent dit nog een aantal gebreken.' Bovendien laat de daadwerkelijke inwerkingtreding waarschijnlijk enkele jaren op zich wachten, terwijl er in Nederland minderjarigen zijn die niet over een nationaliteit beschikken en langdurig geregistreerd staan met 'nationaliteit onbekend'. Het is daarom belangrijk dat meer gemeenten bij verzoeken tot wijziging van een registratie van minderjarigen dit voorbeeld volgen en daadwerkelijk het belang van het kind als uitgangspunt nemen: door actief onderzoek te doen naar de specifieke feiten en omstandigheden van de minderjarige, het betreffende nationaliteitsrecht toe te passen en zwaar gewicht toe te kennen aan het recht van de minderjarige op het verkrijgen van een nationaliteit.

Dit artikel verschijnt in een langere versie ook in twee andere tijdschriften, te weten het vakblad *Asiel&Migrantenrecht* en het tijdschrift *Jeugdrecht in Praktijk*.

Uit privacyoverwegingen is de naam Naima fictief en zijn haar omstandigheden onherkenbaar gemaakt. Als je meer wilt weten, kun je contact opnemen met de auteurs.

SEGMENT

Dé opleider van Nederland, ook in publiekszaken

Leidt op, adviseert en inspireert

Lees de cijfers en beoordelingen en, nog beter, schrijf je in en oordeel zelf!

www.segment.nl

Het Ultieme Stemhokje®

Het Ultieme Stemhokje® van Van Beem & Van Haagen heeft zijn diensten volop bewezen. Mede door de multifunctionele eigenschappen (ook te gebruiken als display) is Het Ultieme Stemhokje® bekroond met Goed Industrieel Ontwerp.

Wereldwijd zijn er inmiddels meer dan 35.000 exemplaren geleverd. In Nederland zijn er ruim 14.000 exemplaren geleverd aan meer dan 250 gemeentes.

Het is licht in gewicht (slechts 16 kg), eenvoudig op te zetten (in slechts 6 seconden), met verstelbaar schrijfbled, dus ook geschikt voor rolstoelgebruikers en, naar keuze, het wel of niet gebruiken van een stemcomputer.

Er is ook een breed assortiment aan accessoires zoals optimale (draadloze) LED-verlichting, bewegwijzeringstandaard, V-raambord ter identificatie van het stembureau, stembus, stembus-bekleding (bedrukt en onbedrukt), stembus-infodrager, stembus-stamper en scheidingswanden voor in de stembureaus.

Desgewenst komen wij graag langs in uw gemeente voor een uitgebreide demo. Voor een voorproefje kunt u gebruik maken van onderstaande QR-codes.

t: +31 (0)20 314 09 00 e: info@vbenhv.nl

demofilm

verkiezingsshop.nl

Uit het adviesbureau van de NVVB

Het Adviesbureau van de NVVB krijgt van gemeenten uit het hele land doorlopend gevarieerde en interessante praktijksituaties voorgelegd. In deze editie: islamitisch trouwen en scheiden, en kun je je eigen kind twee keer erkennen?

Tekst: Eric Gubbels

Vrexit

De Nederlander Wasim Essalaam komt zonder zijn vrouw Saïda Raiha terug uit Engeland. Hij is in Londen islamitisch van haar gescheiden. Hij verzoekt om registratie van de echtscheiding en legt een prachtig gekleurde akte over van 'the Islamic Sharia Council', met een al even mooie apostille erop. Maar na onderzoek blijft er weinig van over.

Navraag in Engeland leert dat Britse moslims regelmatig trouwen bij islamitische organisaties. Artikel 26 van de Marriage act 1949 bepaalt welke huwelijken rechtsgeldig zijn en islamitische huwelijken vallen daar niet onder. Moslims die in Engeland religieus trouwen, moeten hun huwelijk dus overdoen bij de burgerlijke stand. Net als in Nederland. Wasim zelf was overigens in Nederland getrouwd.

In Engeland is de afgelopen jaren veel te doen geweest over islamitische huwelijken. Veel moslims kiezen voor een religieus huwelijk en een religieuze scheiding. Soms leidt dit tot misverstanden, bijvoorbeeld wanneer zij denken dat ze rechtsgeldig getrouwd zijn. Naar Engels recht worden ze als samenwonend beschouwd. Als zo'n stel uit elkaar gaat, hebben de ex-partners dus geen recht op alimentatie of een aandeel van een gemeenschappelijk vermogen.

Niet in alle gevallen ontstaan problemen. Er zijn stellen die informeel trouwen om de familie tevreden te stellen. Naar Engels recht wonen ze gewoon samen, en dat vinden ze prima. Verstandige stellen sluiten in zo'n geval bovendien een samenlevingscontract af. Ook in Nederland trouwen stellen met enige regelmaat informeel bij een imam. Wij registreren dan vanzelfsprekend geen huwelijk. Een verschil met Engeland is

dat de imam, die hier een huwelijk voltrekt zonder voorafgaand burgerlijk huwelijk, een strafbaar feit pleegt. Het is namelijk verboden in artikel 449 van het wetboek van Strafrecht. In Nederland lijken deze huwelijken daardoor minder voor te komen dan in Engeland.

In Engeland geldt voor echtscheidingen nog meer dan voor huwelijken dat ze niet door een Muslim-council tot stand kunnen worden gebracht. De Matrimonial Causes Act 1973 geeft alleen de rechter bevoegdheid om huwelijken te ontbinden. Andere smaken kent ook het Engelse recht niet. Wasim was dus naar de verkeerde instantie gegaan. Een islamitisch huwelijk kan in Engeland niet rechtsgeldig worden voltrokken en evenmin rechtsgeldig worden gescheiden. Voor Wasim geldt: er is geen scheiding, en dus valt er in Nederland ook niets te erkennen. Wasim dacht dat zijn vrouw exit was, maar helaas. Haar vrexit is toch ingewikkelder dan hij had gedacht.

Hoe kwam die apostille dan op de akte? Dat is een leuk verhaal. Wasim had de akte aan een 'notary public' laten lezen. Die tekende op de akte aan dat hij deze had gelezen. Vervolgens is over die handtekening een apostille gevraagd. De apostille bewijst dus dat de notary public bevoegd was om de akte te lezen. Eerlijk gezegd had ik dat ook zonder die apostille wel geloofd...

Pa-pa-paspoort

Carel van Veen meldt zich bij de Nederlandse consul in El-Biar, Algerije, voor een paspoort voor zijn pasgeboren zoon Leonard. De Nederlandse vertegenwoordiging volgt de gebruikelijke werkwijze: ze nemen alle documenten in en sturen die op naar Nederland. Tussen de stukken bevindt zich een huwelijksverklaring uit buurland Mauritanië. Daarin staat dat Carel in 2014 is getrouwd met Johanna ten Cate, de moeder van Leonard. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) twijfelt aan de geldigheid van dit huwelijk en weigert om een paspoort te verstrekken. Carel krijgt het advies om Leonard te erkennen bij een ambtenaar van de burgerlijke stand in Nederland.

Carel regelt een gelegaliseerde notariële volmacht voor zijn moeder om namens hem Leonard in Nederland te erkennen. Zij meldt zich bij de ABS van haar woonplaats Driemond, die de afstamming van Leonard onderzoekt. Conclusie: Carel is rechtsgeldig getrouwd met Johanna en dus de vader van Leonard. Een erkenning is volgens de ABS niet nodig. Zij neemt

contact op met het Adviesbureau NVVB, dat haar conclusie onderschrijft en haar aanraadt verder te overleggen met BZ.

BZ twijfelt echter sterk aan de geldigheid van het huwelijk en stelt dat alleen een officiële huwelijksakte bewijs kan leveren. Die akte is er niet. Er ontstaat een discussie tussen Buitenlandse Zaken en de ABS. Wie heeft er gelijk? Intussen zit oma Van Veen tussen twee vuren. Zij heeft maar één belang: een paspoort waarmee haar kleinkind naar Nederland kan reizen.

Het Adviesbureau concludeert dat het kind al een vader heeft, maar dat het desondanks door hem kan worden erkend. De ABS vraagt zich af of een kind wel kan worden erkend als het al twee ouders heeft.

In mei heeft de Hoge Raad een uitspraak gedaan over afstamming uit een bigaam huwelijk (besproken in B&R 2017 nr. 4, pagina 44 e.v.) waarin ook deze vraag wordt beantwoord: "Het beletsel dat het kind reeds twee ouders heeft staat aan (erkenning, EG) niet in de weg, nu deze erkenning (...) niet ertoe leidt dat het kind in een familierechtelijke betrekking tot meer dan twee personen komt te staan."

Er is ook een veel oudere bepaling die toestaat dat een moeder haar eigen kind erkent. De CIEC-Overeenkomst betreffende vaststelling van de familierechtelijke betrekking tussen het onwettige kind en zijn moeder (1962) geldt voor Nederland sinds 1964.¹ In die overeenkomst bepaalt artikel 3: "Wanneer de moeder in de akte van geboorte wordt vermeld, is zij niettemin bevoegd om ten overstaan van de bevoegde autoriteit van elk der Overeenkomstsluitende Staten een verklaring af te leggen, waarbij zij het kind als het hare erkent, indien zij aantoonbaar een zodanige verklaring noodzakelijk is om te voldoen aan de eisen van de wet van een niet-Overeenkomstsluitende Staat." Met andere woorden: als de moeder uit wie het kind is geboren daar belang bij heeft, kan zij haar eigen kind nog een keer erkennen.

De ABS van Driemond blijft bij haar standpunt dat Carel allang Leonards vader is. Maar dat maakt in dit geval niet uit. Zij kan vaststellen dat Leonard er door de erkenning geen andere ouder verkrijgt. Ze besluit om toch een erkenningsakte op te maken waarin oma namens vader Leonard erkent.

1. Te vinden in de bordeauxrode bundels Burgerlijke Stand, Elsevier

Ongehinderde gastvrijheid voor iedereen

Bij 'ongehinderd' draait het om de toegankelijkheid van publieke gebouwen in Nederland. In de wereld van gastvrijheid gaat om het verwonderen en betoveren van je bezoekers. Het initiatief Ongehinderd Gastvrij combineert 'the best of both worlds': gastvrijheid én toegankelijkheid voor iedereen, met of zonder beperking.

Tekst: Niek van den Adel

Hoe zorg je ervoor dat de publieke gebouwen in de gemeente toegankelijk zijn voor mensen met alle soorten beperkingen en dat alle diensten en voorzieningen bruikbaar zijn? Hoe weten deze doelgroepen je te vinden? Hoe ga je nu eigenlijk gastvrij om met die mindervalide gast? Hoe spreek je iemand die slechtziend of slechthorend is aan de balie aan? Mag je iemand in die situatie juist wel of juist niet aanraken? Is het nu vriendelijk om iemand in een rolstoel te duwen of niet? En hulphonden die smekend kijken, mogen die af en toe een knuffel? En, wellicht de moeilijkste: een cognitief beperkte bezoeker, wat doe ik daar nu mee?

2,5 MILJOEN NEDERLANDERS

Er zijn nu al 2,5 miljoen Nederlanders met een beperking en dat aantal zal, mede door de vergrijzing, nog fors toenemen.

In 2010 richtte Gerard de Nooij daarom Ongehinderd Gastvrij op, een samensmelting waarbij niet alleen naar de toegankelijkheid van gemeenten wordt gekeken, maar ook de omgang met verschillende doelgroepen (slechtziend, slecht horend, rolstoel, hulphond en cognitieve beperkingen) onder de loep wordt genomen en wordt verbeterd. Denk hierbij aan alle publieke gebouwen (raadhuizen, gymzalen, buurthuizen) in de gemeente, maar ook ondernemingen. Alle informatie komt in de app Ongehinderd. Hierin staat alle informatie betreffende de toegankelijkheid van gebouwen, gebaseerd op het Nederlands Keurmerk van Toegankelijkheid. Dat werd opgericht in samenwerking met Otwin van Dijk, voorheen Tweede Kamerlid van de PVDA. Waar zijn de gehandicaptenparkeerplaatsen en -toiletten? Zijn er drempels of andere obstakels, lage balies en/of blindegeleidepaden?

KRIMPEN AAN DEN IJSSEL

We spreken Marianne Kils, teamleider Publiekscentrum van de gemeente Krimpen aan den IJssel. Tijdens de eerste pilot van Ongehinderd Gastvrij bij die gemeente, werd het raadhuis onder de loep genomen. De keurmeesters zijn vol lof: er is goed nagedacht over dit pand, maar om voor het Keurmerk van Toegankelijkheid in aanmerking te komen, zijn er wel nog wat aanpassingen nodig. Zo zijn die glazen deuren niet zo handig voor slechtzienden. En de steile traptreden naast de ingang, die rechtstreeks de vijver inlopen, zijn ook niet heel vriendelijk voor dezelfde doelgroep. Of juist heel handig om van lastige bezoekers af te komen? Het is maar hoe je het bekijkt.

WAT DE GEMEENTE AL DOET

Krimpen aan den IJssel wás ook voor de proef al bewust bezig met en voor mensen met een beperking. Marianne Kils: "Van autisme tot diabetes, van dwarslaesie tot blind: alles komt aan bod. Medewerkers kruipen in de huid van iemand met een beperking en kijken wat er nodig is om publieke voorzieningen toegankelijker te maken. Zo gaan ze bijvoorbeeld op huisbezoek om aangifte en afgifte te regelen. De aanvraag voor parkeerkaarten voor mensen met een beperking kan tegenwoordig digitaal worden gedaan. Eventueel lopen medewerkers mee naar de auto van de cliënt of wordt een document bezorgd via huisbezoek."

"Ongehinderd Gastvrij helpt gemeenten en ondernemers perfect om te gaan met de 2,5 miljoen Nederlanders met een beperking"

EEN ECHTE EYEOPENER

Tijdens het NVVB Congres in april 2017 in Noordwijkerhout was ik een van de gastsprekers (en heb zelf te maken met een dwarslaesie). Ik vertelde daar over het belang van oprechte dienstverlening en het verschil dat medewerkers hierin kunnen maken. Marianne Kils: "Een aantal maanden later hebben wij Niek uitgenodigd om te komen spreken op onze dag van de Gastvrijheid. Dit raakte onze medewerkers en ontstond

Wie we zijn

Ongehinderd Gastvrij is een maatschappelijk gedreven concept dat zich inzet voor een toegankelijker en gastvrij Nederland voor iedereen. Niek van den Adel adviseert en inspireert al jaren gemeenten in hoe zij nóg gastvrij met bezoekers en medewerkers om kunnen gaan. Gerard de Nooij (directeur Ongehinderd) ontwikkelde een app en een website waarmee mensen met een lichamelijke beperking altijd en overal inzicht krijgen in de toegankelijkheid van publieke locaties. Samen met meer dan 25 enthousiaste medewerkers zetten Gerard en Niek zich in om het optimale product aan te bieden. Er zijn al meer dan 30 gemeenten aangesloten, meer dan 20.000 locaties getoetst, en de app heeft al ruim 40.000 gebruikers. Meer informatie: www.ongehinderd.nl

er een dialoog over 'hoe gaan wij eigenlijk om met mensen met een beperking? Wat vind ik hier spannend aan? Wat is lastig en waarom? Er ontstond een openheid en er kwamen vragen die om verdieping vroegen. Hoe kun jij als medewerker bij de gemeente Krimpen aan den IJssel het verschil maken? Want uiteindelijk maakt dit je eigen én de dag van de ander leuker."

De gemeente Krimpen aan den IJssel is gevestigd in een gloednieuw pand en was natuurlijk erg benieuwd hoe de keurmeesters van het Nederlandse Keurmerk van Toegankelijkheid hier tegenaan keken. Marianne: "Iedereen was zenuwachtig voor deze beoordeling en de conclusies in het rapport. Het resultaat mag er zijn, we doen het top als gemeente, maar we kunnen zeker nog stappen maken. Het rapport beschrijft respectvol hoe we het in alle redelijkheid nog beter kunnen doen. Dit wordt verder gespecificeerd in lange- en korte termijnverbeteringen. Het maakt je bewust en het is mooi om de 'quick wins' direct te zien. De lange termijn doelen staan nu op de focuskalender voor de komende jaren. Zo zijn onze mindervalide parkeerplaatsen niet groot genoeg, zitten er drangers op de deuren die veel te zwaar opengaan en missen we nog een goede blindegeleideroute."

EEN WEZENLIJK VERSCHIL

Het is belangrijk om het verschil tussen ongehinderd en gastvrij te maken. Marianne: "De facilitair manager gaat aan de slag met de bevindingen van de rapportage in ons raadshuis. Maar de medewerkers staan in direct contact met de burgers met een beperking. De training van Ongehinderd Gastvrij was een toegevoegde waarde. Zo kwamen we zelf met een top 10! We ontwikkelen extra uitleg in braille, we hebben kritisch gekeken naar onze bewegwijzering en we spreken nu altijd tegen onze bezoekers in een rolstoel in plaats van tegen de begeleider. Verder weten we nu dat je aandacht kunt vragen van iemand die slechthorend is door op de rechterschouder te tikken en staat er standaard een bakje water klaar voor hulphonden. Mensen die cognitief beperkt zijn, nemen wij nu mee naar een rustige hoek om uitleg te geven. En tot slot hebben we zelf een workshop gebarentaal ontwikkeld zodat we tegen mensen die doof of slechthorend zijn 'goedendag' en 'tot ziens' kunnen zeggen. De medewerkers ervaren hierdoor meer zelfvertrouwen om het contact aan te gaan met mensen met een beperking. Ze voelen zich niet meer bezwaard om degene aan te spreken. Ze hebben echt geleerd dat ze er meer open in kunnen staan en dat het essentieel is dat waar mogelijk de regie bij de ander ligt. Niet in beperkingen te denken, maar

wel bewust zijn van de beperking. Echt een gastvrij welkom heten. De medewerkers zijn zich er van bewust dat ze het visitekaartje zijn van de gemeente Krimpen aan den IJssel."

TOEGANKELIJKHEID HOOG OP DE AGENDA

En niet alleen bij burgemeester en wethouders en hun medewerkers staat het thema weer hoog op de agenda. Zo is er nu voor de burgers ook een programma. Marianne: "Een eis van de overheid is bijvoorbeeld de toegankelijkheid van alle stemlocaties. Voor de aankomende verkiezingen is dit al opgepakt en zijn alle stemlocaties voor iedereen toegankelijk gemaakt. Op gemeentelijk niveau zijn we ook hard op weg. Hoe toegankelijk zijn onze sportlocaties eigenlijk? Daarnaast wordt er ook intern door de afdeling P&O gekeken: wat zijn onze interne beperkingen en hoe geven we hier uiting aan? De inzichten die Ongehinderd Gastvrij ons heeft gegeven, zijn fantastisch. De stappen die we nu al gemaakt hebben als gemeente zijn voelbaar en zichtbaar aanwezig. Als gemeente Krimpen aan den IJssel kunnen we dit iedereen aanbevelen en hopen we dat de overheid dit als eis gaat stellen en als speerpunt op de agenda zet. Want zeg nu eerlijk: dan maken we met elkaar Nederland toch een stukje mooier?"

Column

Dirk van der Borg
Burgemeester Molenwaard / Lid Raad van Advies NVVB

Het burgemeesterschap kent vele mooie momenten. Momenten waarop je hart sneller gaat kloppen omdat ze het hart van de samenleving sneller laten kloppen. Meestal zijn dit de momenten waarop de resultaten van je werk voelbaar en tastbaar zijn.

Onlangs beleefde ik weer zo'n mooi moment toen ik in Nieuw-Lekkerland dertig vergunninghouders ontmoette. Vergunninghouders zijn mensen die van her en der komen, zoals Eritreeërs, Syriërs, Ethiopiërs en Iraniërs. De meesten kwamen naar de Alblasserwaard tijdens de grote vluchtelingenstroom in 2015. Sommigen van hen kende ik nog uit de driemaandse crisisopvang en heb ik sindsdien vaker gezien. Met enige regelmaat komen deze mensen namelijk samen in de 'Huizen van de Waard'; lokale ontmoetingsplekken in de gemeente Molenwaard waar zowel eigen inwoners als nieuwe Nederlanders vrij kunnen inlopen om elkaar te ontmoeten.

Bij deze ontmoeting wilden we er samen met de vergunninghouders en VluchtelingenWerk Zuidwest-Nederland een feestje van maken: we gingen participatieverklaringen tekenen als onderdeel van hun inburgeringscursus. Het werd een bijeenkomst met blije gezichten, vrolijke foto's, kleurrijke bloemen en veel gesprekken over hun ervaringen, hun indruk van Nederland en verhalen over waar ze vandaan komen.

Wat doe je op zo'n moment als burgemeester: je vertelt over de waarden en spelregels van de Nederlandse samenleving en benadrukt hoe belangrijk het is deze te respecteren en uit te dragen. Wel vraag je je bij het spreken af wat ervan overkomt. De taal is immers nog een barrière. Naderhand begreep ik dat mondiale begrippen zoals vrijheid, gelijkheid en respect wel degelijk bij hen overkwamen. Het zijn waarden die ze in hun

De vreugde van participatieverklaringen

land van herkomst niet meer zagen. Na dit soort ontmoetingen begrijp je iets beter wat het betekent om als vluchteling in een vrij land te leven, en hoe belangrijk het is om deze waarden te onderhouden. Ook zie je helderder hoe je daar zelf een belangrijke bijdrage aan kunt leveren.

"Als burgemeester vertel je op zo'n moment over de waarden en spelregels van de Nederlandse samenleving"

Met dit inzicht komt de integratie op gang. En velen zijn bereid om aan die integratie te werken. Maar er is meer. Zo hebben we een foto gemaakt van de plechtigheid en die in de lokale media geplaatst met het opschrift 'Ik integreer, maar heb nog geen werk'. Want werk vinden is vaak een probleem, zeker als je nog niet genaturaliseerd bent. Vaak hoor ik dan ook de vraag: "Hebt u iets voor mij?" Want ook dat is belangrijk voor de integratie: een gevoel van eigenwaarde door werk te doen.

Zo zijn het de kleine dingen in de samenleving die bijdragen tot gemeenschapsvorming. Het tekenen van participatieverklaringen wordt dan een feestje.

Het leven mag gevierd worden, ook in een vreemd land!

VOORKOM LOOK-A-LIKE FRAUDE!

met **id-burger**

- ✓ Controleert u de echtheidskenmerken van meer dan **3.300** identiteitsdocumenten,
- ✓ **124** gemeenten gebruiken id-burger,
- ✓ **39** gemeenten controleren automatisch of de burger de rechtmatige houder van het identiteitsdocument is (**gezichtsvergelijking**),
- ✓ **41** gemeenten controleren automatisch of de nieuwe pasfoto dezelfde persoon is als op het oude identiteitsdocument staat (**pasfotovergelijking**).

ORIBI[®]
id-solutions

+31 13 521 12 56
info@oribi.nl
www.oribi.nl

Verzoek tot registratie van de als levenloos aangegeven Nienke

Voor kinderen die na 1970 zijn geboren, kan bij de rechtbank worden verzocht om de akte van een als levenloos aangegeven kind door te halen en deze te vervangen door een geboorte- en overlijdensakte. Maar wat als je overleden kind ter wereld kwam voordat deze wettelijke grondslag werd ingevoerd?

Tekst: Aly Holt

In de vorige editie van B&R kon je lezen over de in 1977 geboren Mariëlle Riemens. Dit meisje leefde slechts één uur, werd destijds als doodgeboren geregistreerd en is pas in juni 2017 alsnog officieel ingeschreven in het geboorte- en overlijdensregister (zie 'Wie is Mariëlle Riemens?', B&R 2017 nr. 5, vanaf pagina 22). Mariëlle kwam ter wereld nadat in 1970 het nieuwe Burgerlijk Wetboek in werking trad.

HET VERZOEK VAN DE OUDERS VAN NIENKE

Nienke werd levend geboren in november 1964. Net als Mariëlle overleed ook zij kort na de geboorte, en ook haar ouders wilden hun dochter jaren later alsnog laten inschrijven in het geboorte- en overlijdensregister. In de zomer van dit jaar doen zij bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van Assen het verzoek om de akte van hun als levenloos aangegeven kind door te halen en deze te vervangen door een geboorte- en overlijdensakte.

De akte van een als levenloos aangegeven kind geeft het echtpaar nog altijd het gevoel dat hun dochter 'er niet bij hoort'. Bovendien vinden zij dat door deze akte ten onrechte de indruk

wordt gewekt dat Nienke niet zou hebben geleefd. Volgens de ouders neemt het alsnog opmaken van een geboorte- en overlijdensakte deze indruk weg en doet het recht aan de situatie ten tijde van de geboorte.

De ambtenaar van de burgerlijke stand heeft begrip voor de emotionele gevoelens van het echtpaar en dient via de Officier van Justitie een verzoek in bij de Rechtbank Noord-Nederland. Grondslag van dit verzoek is artikel I:24 uit het in 1970 ingevoerde nieuwe Burgerlijk Wetboek, dat zegt: 'Aanvulling van een register van de burgerlijke stand met een daarin ontbrekende akte of latere vermelding, doorhaling van een daarin ten onrechte voorkomende akte of latere vermelding, of verbetering van een daarin voorkomende akte of latere vermelding die onvolledig is of een mislag bevat, kan op verzoek van belanghebbenden of van het openbaar ministerie worden gelast door de rechtbank.'

MOTIVERING VAN HET VERZOEKSCHRIFT

In zijn verzoekschrift concludeert de ambtenaar van de burgerlijke stand allereerst dat de akte van een als levenloos

aangegeven kind in 1964 is opgemaakt volgens de toen geldende regelgeving. In die tijd mocht uit de akte niet blijken of het kind voor de geboorteaangifte nog had geleefd. Evenmin werden als levenloos aangegeven kinderen in de gelijknamige akte vermeld met een geslachts- en voornaam.

Pas bij de invoering van het nieuwe Burgerlijk Wetboek in 1970 werd het mogelijk om via een verzoek bij de rechtbank een akte van een als levenloos aangegeven kind door te halen en te vervangen door een geboorte- en overlijdensakte. Aan deze wettelijke grondslag kan de ambtenaar van de burgerlijke stand van Assen echter niet refereren, omdat Nienke al in 1964 werd geboren.

Maar de wijzigingen uit 1970 waren al eerder ingediend. In 1957 bestond namelijk al een wetsvoorstel om, als iemand daartoe een redelijk belang had, via de rechter te verzoeken de akte van een levenloos aangegeven kind door te halen en deze te vervangen door een geboorte- en overlijdensakte (Memorie van Antwoord op het voorlopig verslag over de titels 1-5, zitting 1956-1957 – 3767).

Omdat Nienke voor 1970 is geboren, sluit de ambtenaar van de burgerlijke stand in zijn verzoekschrift aan bij de bedoeling die de wetgever blijkbaar had met het wetsvoorstel van 1957. In zijn verzoekschrift geeft de ambtenaar tevens aan dat inwilliging van het verzoek aansluit bij de huidige maatschappelijke en ook wettelijke ontwikkelingen als het gaat om levenloos geboren kinderen en kinderen die maar kort hebben geleefd.

“In die tijd mocht uit de akte niet blijken of het kind voor de geboorteaangifte nog had geleefd”

Het niet inwilligen van het verzoek leidt volgens de ambtenaar van de burgerlijke stand bovendien tot een verschil in behandeling van kinderen geboren na 1970, voor wie wél een wettelijke grondslag bestond tot de gewenste aanpassing van de registers van de burgerlijke stand, en kinderen die zijn geboren vóór 1970, voor wie die wettelijke grondslag niet bestond.

DE RECHTBANK BESLIST POSITIEF

In augustus willigt de Rechtbank Noord-Nederland het verzoek van de ambtenaar van de burgerlijke stand van Assen in (beschikking 30 augustus 2017, zaaknummer 116027). De rechtbank baseert zich bij de uitspraak op de volgende jurisprudentie: Rechtbank Den Haag, 15 juni 2017 rekestnummer FA RK 17-2797, zaaknummer C/09/530596 (dit is de zaak van de in 1977 geboren Mariëlle uit het eerdergenoemde artikel); en Rechtbank Den Haag, 23 juli 2007, zaaknummer FA RK 07-1776-284349. Ter motivatie zegt de rechtbank dat het in deze uitspraken gaat om gelijksoortige situaties als die van Nienke uit 1964.

“De akte van een als levenloos aangegeven kind wekt ten onrechte de indruk dat Nienke niet zou hebben geleefd”

De door de rechtbank aangehaalde jurisprudentie heeft betrekking op geboortekten die zijn opgemaakt in 1977 en 1976. Toen stond artikel I:20 BW (het oude Burgerlijk Wetboek) toe om de akte van een als levenloos aangegeven kind door te halen en deze te vervangen door een geboorte- en overlijdensakte. Die mogelijkheid ontbrak in de wetgeving van 1964, het jaar waarin Nienke werd geboren. Hoewel de ambtenaar daar wel op had gewezen, rept de Rechtbank Noord-Nederland hier in zijn uitspraak van 30 augustus met geen woord over. De rechtbank verwijst simpelweg naar de genoemde jurisprudentie over aktes van ná 1970.

WAT BETEKENT DEZE UITSPRAAK?

Ambtenaren van de burgerlijke stand mogen niet zelf een akte doorhalen of een ontbrekende akte aan de registers toevoegen. Dit mag alleen de rechtbank. Omdat de Rechtbank Noord-Nederland zijn beslissing niet heeft onderbouwd, is het de vraag of deze uitspraak navolging zal krijgen. Gezien de maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen, zoals de aparte akte voor levenloos geboren kinderen en de registratie van deze kinderen in de Basisregistratie personen (BRP), mag worden verondersteld dat er op dit gebied meer jurisprudentie gaat komen. We wachten in spanning af.

Gül Bozduman

De ontwikkelingen bij het vak Burgerzaken volgen elkaar snel op, en de toekomst ervan ligt natuurlijk bij de 'jonkies'. Hoe kijken jonge mensen tegen Burgerzaken aan, en hoe gaan ze ermee aan de slag? Aan de hand van een aantal vragen wil B&R deze jonge mensen een gezicht geven. In dit nummer geven wij het woord aan Gül Bozduman.

Foto: Janneke Walter

WAT IS JE LEEFTIJD, WAAR WOON JE EN WAAR WERK JE?

"Mijn naam is Gül Bozduman, ik ben 29 jaar en woonachtig in Wijchen. Ik werk bij de gemeente Culemborg als allroundmedewerker op de afdeling Burgerzaken."

HOE LANG WERK JE AL BIJ BURGERZAKEN EN HOE BEN JE DAAR TERECHTGEKOMEN?

"In 2008 begon ik als stagiaire bij de gemeente Nijmegen op de afdeling Burgerzaken. Tijdens mijn stage werkte ik op verschillende afdelingen, zoals Burgerzaken, juridische zaken, KCC en financiën. Na mijn stage mocht ik als parttimer blijven werken op de afdeling Burgerzaken. Parallel hieraan ben ik mijn studie juridische dienstverlening openbaar bestuur blijven volgen. In 2015 kwam in de gemeente Culemborg bij de afdeling Burgerzaken een vacature vrij die goed bij mij paste. Hier werden ook doorgroeimogelijkheden geboden, dus deze kans wilde ik niet missen! Omdat ik al enige ervaring had, kon ik deze vacature snel invullen. Ik voel me hier thuis en doe mijn werk met veel plezier. Gemeente Culemborg heeft oog voor de toekomst en geeft medewerkers de kans om zichzelf te ontwikkelen. Daarbij worden er voldoende opleidingsmogelijkheden geboden, zowel intern als extern."

WAT TREKT JE AAN IN HET VAK?

"Geen dag is hetzelfde! De constante ontwikkelingen in mijn vakgebied brengen uitdagingen met zich mee waardoor ik mijzelf kan blijven ontwikkelen. Gedurende de hele levenscyclus heeft een persoon met burgerzaken te maken. Elke dag weer geniet ik ervan om voor al die verschillende mensen hun problemen en vragen te doorgronden en te onderzoeken hoe ik hen het beste kan helpen. Als medewerker Burgerzaken ben je mede het visitekaartje van de gemeente. Voor de burger ben jij de eerstelijns informatievoorziening. Je moet snel en flexibel kunnen schakelen tussen verschillende onderwerpen, en daarbij een goed analytisch vermogen hebben. Daarnaast moet je doorlopend alle aanpassingen in de wet- en regelgeving bijhouden. Multitasking, helicopterview en up-to-date zijn sleutelwoorden voor Burgerzaken anno 2017. Het uitzoekwerk, analyseren en de dynamiek hiervan blijf ik leuk en ontzettend interessant vinden."

WELKE TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN ZIE JIJ IN HET VAK? WELKE ONTWIKKELINGEN OMARM JE? EN TEGENOVER WELKE ONTWIKKELINGEN STA JE KRITISCH?

"De ambities voor 2020 zijn bekend. Nieuwe ontwikkelingen zijn al in gang gezet en volgen elkaar snel op. Daaraan probeer ik op mijn eigen manier mijn steentje bij te dragen. Ik omarm de innovatieve overheid en dienstverlening. De wereld om ons heen verandert; wij als overheid moeten met hart voor de samenleving meeveranderen. Soms gaat dit iets langzamer

dan gewenst, en toch is digitalisering de toekomst, ook voor de overheid. Ik hoop wel dat het ook op een veilige manier gaat verlopen. Dienstverlening samen met de burgers aan de hand van digitalisering wil zeggen dat de traditionele balieafspraken zullen afnemen en de backoffice taken gaan toenemen. De burger wordt steeds zelfstandiger. Onze taak is te controleren of alles goed verloopt, en daar kijk ik naar uit!

Tegelijkertijd denk ik natuurlijk ook aan de achterblijvers, mensen die digitaal minder kundig zijn. Hoe gaan zij deze digitale wereld bijbenen? Ik hoop dat wij een persoonlijke manier vinden om deze groep te kunnen helpen. Lichte hulp waar het kan en intensieve hulp waar het moet."

"Digitalisering is de toekomst, ook voor de overheid"

WAAR DENK JE OVER VIJF JAAR TE WERKEN?

"Samen met een collega ga ik voor het eerst de komende verkiezingen organiseren. Ik ben mega-enthousiast; het is een superleuke uitdaging die mijn ervaring zal verrijken. In 2018 start ik met mijn nieuwe opleiding MLO Burgerzaken (medewerker lokale overheid). Deze opleiding geeft mij de nodige kennis en verdieping van het vakgebied Burgerzaken op een beleidsmatig niveau. Hiermee kan ik mijn werkzaamheden binnen de lokale overheid professioneler en efficiënter uitvoeren. Over vijf jaar denk ik nog steeds bij de gemeente Culemborg te werken, maar dan met meer specialisatie. Culemborg gaat in de toekomst samenwerken met twee andere gemeenten; ook daar liggen nieuwe uitdagingen. Deze groei en kenniscirculatie wil ik graag meemaken."

WAT BETEKENT DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR BURGERZAKEN (NVVB) VOOR JOU NU, EN WAT ZOU DE NVVB IN DE TOEKOMST VOOR JOU KUNNEN BETEKENEN?

"De NVVB is een grote kennisbank voor medewerkers waarvan je goed advies krijgt. Dit zorgt ervoor dat wij de nieuwste ontwikkelingen, zoals de nieuwe identiteit van Burgerzaken, verkiezingen, identiteitsmanagement en persoonsinformatiemanagement, op de voet kunnen volgen. Voor de digitale dienstverlening hoop ik dat de NVVB meer meedenkt over hoe het allemaal veiliger kan."

Het reisdocument op reis

Van handgeschreven paspoort naar centraal reisdocumentenregister

Oudere Burgerzakenmedewerkers herinneren zich vast nog het handgeschreven paspoort. Een model waar de jongere generatie zich in dit digitale tijdperk nauwelijks meer iets bij kan voorstellen. Aan de vooravond van centrale opslag van reisdocumentengegevens in een uitgebreid basisregister vatten we de reis van ons Nederlandse reisdocument samen in een uitgebreid reisverslag.

Tekst: Ronald Zijlstra en Willeke van Dijk

De maand november stond bij de NVVB in het teken van de reisdocumenten. Hieronder verstaan we de Nederlandse identiteitskaart (NIK) en het paspoort. Het uiterlijk en de aanvraagprocedure van het paspoort maakten in de afgelopen decennia een indrukwekkende ontwikkeling door. In dit artikel duiken we in de historie en kijken we welke plannen er in het vat zitten voor ons Nederlandse reisdocument.

HOLNIETJES EN DROOGSTEMPELS

De handgeschreven paspoorten zijn inmiddels pure nostalgie. Deze documenten moesten namens de burgemeester worden getekend, kinderen konden worden bijgeschreven en de pasfoto's werden er met holnietjes in bevestigd. Je begrijpt; een paspoort vervalsen was in die tijd relatief eenvoudig. Daarom werden doorlopend nieuwe maatregelen ingevoerd om het vervalsers moeilijker te maken. Zo werd in de holnietjes het woord 'paspoort' gedrukt, kwamen er droogstempels en stapte men over op speciale paspoortpennen. Maar al die maatregelen bleken niet genoeg.

In de periode die volgde, mochten de paspoorten niet meer worden geschreven of met een typemachine worden ingevuld. De informatie werd voortaan geprint met een paspoortprinter en gemeenten moesten de documenten lamineren met een speciale laminator. Daarnaast werd stevig gewerkt aan het verbeteren van de beveiliging van het papier, het drukwerk, het watermerk en het bindtouwje dat kaft en paspoortblaadjes bij elkaar hield. Omdat de productie op de gemeentehuizen zelf plaatsvond, beschikte ieder stadhuis over blanco exemplaren. Ook dit kwam de veiligheid van het document niet ten goede.

BEVEILIGING NAAR EEN HOGER PLAN

De nieuwe generatie reisdocumenten die in 2001 haar intrede deed, was een majeure ingreep om de beveiliging van het paspoortproces en van de paspoorten zelf in één keer naar een hoger plan te tillen. De productie werd gecentraliseerd en bij alle Nederlandse uitgiftelocaties in binnen- en buitenland werden Reisdocumenten Aanvraag- en Archiefstations (RAAS) in stelling gebracht, ruim zeshonderd in totaal. Vervolgens kregen de paspoorten een chip waarin de gelaatsscans en later de vingerafdruk digitaal werden opgeslagen. Paspoorten konden niet meer worden verstrekt via een klaar-terwijl-u-wacht-service. Veel gemeenten ervaarden dit als een adering voor hun niveau van dienstverlening: één keer langskomen en direct naar huis met een gloednieuw paspoort kon niet meer. Een veilig proces, zo bleek, kost nu eenmaal tijd.

Tot op de dag van vandaag worden reisdocumenten via dit proces uit 2001 aangevraagd, geproduceerd en afgegeven. We zijn aan deze werkwijze gewend geraakt; iedere

werkdag komt de bezorger bij Burgerzaken langs met een doos paspoorten die door de producent zijn vervaardigd. Transport en aflevering gaan gepaard met allerlei veiligheidsmaatregelen en ook de opslag en het uitreikproces bij de gemeente kennen strakke procedures. Om het niveau van dienstverlening toch weer te verhogen, kan de uitreiking van het paspoort in diverse gemeenten inmiddels plaatsvinden op een andere locatie, zoals bij de aanvrager thuis of op het werk. Uiteraard via een beveiligde bezorgprocedure.

“Het uiterlijk en de aanvraagprocedure van het paspoort maakten in de afgelopen decennia een indrukwekkende ontwikkeling door”

NOOIT KLAAR MET BEVEILIGEN

Ondanks alle verbeteringen aan het uiterlijk en het aanvraag- en uitreikproces zijn we allesbehalve klaar met de beveiliging van ons reisdocument. Fraudeurs zijn creatief en zoeken na elke nieuwe beveiligingsmaatregel naar een nieuwe manier van frauderen. Omdat de reisdocumenten zelf steeds moeilijker te vervalsen zijn, neemt bijvoorbeeld de zogeheten 'lookalike-fraude' toe. Hierbij zijn de persoon op de pasfoto en de aanvrager niet dezelfde. Ook 'morphing' komt steeds vaker voor; het in elkaar laten overvloeien van de foto's van twee verschillende personen.

Het Nederlandse paspoort is en blijft een politiek gevoelig onderwerp dat altijd in de schijnwerpers staat. Het paspoortdossier van Nederland is dan ook dik en zal de komende jaren alleen maar dikker worden. Daarnaast is het Nederlandse paspoort een zeer gewild product. Veel vreemdelingen willen in eerste plaats Nederlander worden omdat zij zo in het bezit kunnen komen van een Nederlands paspoort. Dit reist voor velen toch een stuk relaxter.

VOORSTEL VOOR CENTRALE REGISTRATIE

Het systeem uit 2001 heeft inmiddels zijn langste tijd gehad. De aanvraag- en archiefstations voor reisdocumenten waren

destijds goed bedacht en hebben hun werk prima gedaan, maar anno 2017/2018 vertoont dit reisdocumentenstelsel ouderdomsverschijnselen en past het steeds minder goed in de huidige technologische tijd. Op het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wordt voor de invoer van de e-functionaliiteit op de Nederlandse identiteitskaart gewerkt aan het omvormen van het huidige (negatieve) basisregister in een integraal register van alle documenten die in omloop zijn en zijn geweest. Daarmee is een centrale administratie opnieuw in beeld, want al in 2009 was sprake van de invoering van de Online Raadpleegbare Reisdocumentenadministratie (ORRA). Na een discussie met de Tweede Kamer over de centrale opslag van vingerafdrukken besloot de minister van BZK in 2012 te stoppen met de verdere ontwikkeling van de ORRA.

Op 12 april 2017 deed de minister van BZK in een brief aan de Tweede Kamer opnieuw een voorzet richting een integraal register voor reisdocumenten. Daarin schrijft hij: 'Het ontbreken van een centrale registratie met als gevolg de opslag in verschillende systemen met uiteenlopende doelstelling, functionaliteit en raadpleegbaarheid betekent dat het momenteel niet mogelijk is te garanderen dat de gegevens juist, authentiek, actueel en volledig zijn. Zij zijn bovendien niet direct en 24/7 raadpleegbaar, zoals in het eID-stelsel wordt vereist.'

Voor het eID-stelsel, het stelsel voor het veilig online afnemen van (overheids)diensten, is de enige werkbare oplossing de uitbreiding van het huidige basisregister reisdocumenten tot een integraal register waarin alle document- en houdergegevens worden opgenomen, zo stelt hij verder. Vanuit dit register kunnen de benodigde gegevens voor het eID-stelsel worden geleverd, zoals dit nu al kan vanuit het rijbewijsregister.

REISDOCUMENTENGEGEVENS UIT DE BRP

Een integraal basisregister heeft veel voordelen. Zo vergroot het de betrouwbaarheid en de fraudebestendigheid van het reisdocumentenstelsel zelf. Ook kan dit centrale register prima worden gebruikt voor het registreren van paspoortsignaleringen, vermissingen, inhoudingen en vervallen reisdocumenten. Een grote stap voorwaarts in het bevorderen van transparantie en efficiency, zowel voor gemeenten in Nederland als voor uitgiftelocaties in het buitenland.

Met dit nieuwe, centrale register kunnen we op termijn ook af van de registratie van reisdocumentgegevens in de BRP. Want dit is toch een rare plaats: een basisregistratie personen met daarin ook reisdocumentgegevens.

De pasfoto: van digitaal naar analoog en terug naar digitaal

Het huidige paspoortproces kent een vrij omslachtige werkwijze om het uiterlijk van de houder vast te leggen. Eerst laat de aanvrager door een fotograaf of in een pasfotohokje een digitale pasfoto maken. Deze wordt uitgeprint, waarna de aanvrager blij met de fotootjes in zijn hand de winkel uitloopt, óp naar het gemeentehuis. Daar controleert de ambtenaar nauwkeurig of de foto wel een afbeelding van de aanvrager is en of de foto aan de fotomatrix voldoet; de eisen zijn immers streng. De ambtenaar plakt de goedgekeurde foto op een formulier en scant dit weer. De paspoortproducent ontvangt vervolgens digitaal de bestelling met de scan en print de foto daarna op een geavanceerde manier op het paspoort. Dit kan en moet in de toekomst toch anders!

OP WEG NAAR DE EINDBESTEMMING

Maar ook met een integraal basisregister is ons reisdocument nog niet op zijn eindbestemming aangekomen. Binnenkort wordt aan het rijbewijs en aan de NIK een digitale identiteit gekoppeld. Met deze e-functionaliiteit kunnen burgers zich op een hoog niveau digitaal identificeren en digitaal transacties uitvoeren.

Voor de introductie van deze e-functionaliiteit van het reisdocument bereidt het ministerie van BZK op dit moment een wijziging van de Paspoortwet voor die ook de centrale opslag van reisdocumentgegevens omvat (uitgezonderd biometrische gegevens). Deze wetwijziging wordt op zeer korte termijn in consultatie gebracht. Het ministerie van BZK lijkt overtuigd van het nut van een integrale registratie. De NVVB deelt deze visie en kijkt verwachtingsvol uit naar hoe de reis van ons reisdocument verder verloopt.

Column

Arre Zuurmond
Gemeentelijke Ombudsman Amsterdam

Barend, een Duitse student, komt in augustus 2015 in Amsterdam wonen. Als hij een jaar later met zijn vriendin Johanna binnen Amsterdam verhuist, meldt hij dit aan de gemeente. Maar enkele maanden later blijkt uit verschillende telefoontjes met overheidsinstanties dat ze helemaal niet op het nieuwe adres ingeschreven staan. Hierdoor is belangrijke post naar het oude adres gestuurd.

Als de inschrijving met terugwerkende kracht is gecorrigeerd, wordt duidelijk wat er allemaal aan post is misgelopen. Barend ontvangt oude boetes van het CJIB die inmiddels hoog zijn opgelopen, evenals een brief van het CAK waarin staat dat hij zich voor een bepaalde datum had moeten verzekeren nu hij werkzaam is in Nederland. Omdat die datum is verstreken, legt het CAK hem via het CJIB een boete op van 382 euro. Johanna ontvangt eenzelfde boete. Het stel was zich hier niet van bewust, omdat ze in het buitenland verzekerd waren.

Ook blijkt dat Barend een boete van 93,64 euro van het gemeentelijk vervoerbedrijf heeft gekregen, omdat hij ooit zonder fietskaartje met zijn fiets de metro is ingestapt. Doordat hij de boete nooit heeft ontvangen, is deze door tussenkomst van een deurwaarder opgelopen tot 626,85 euro. Daarnaast ontvangt het stel begin april 2017 de gecombineerde aanslagen Gemeentelijke Belastingen over 2016 en 2017. Barend heeft deze echter in 2016 al betaald voor het vorige adres.

Allereerst vraag ik de deurwaarder om de metroboete op te schorten. De casus pak ik samen op met het Gemeentelijk Meldpunt Ketenfouten (GMK). Uit onderzoek blijkt dat de adreswijziging inderdaad is doorgegeven, maar bij een verkeerde afdeling is terechtgekomen. Hoewel de gemeente juridisch gezien een doorzendplicht heeft, is de wijziging niet doorgestuurd naar de juiste afdeling. Het Meldpunt

In de problemen door een verdwenen verhuisaangifte

neemt contact op met het CJIB en het CAK, waarna de boetes worden kwijtgescholden. Ook wordt contact gezocht met de gemeentelijke belastingdienst en het vervoerbedrijf. De belastingaanslagen zijn rechtgetrokken door de correctie die al eerder plaatvond. Het vervoersbedrijf zal de verhoging van de boete kwijtschelden, maar de boete zelf moet worden betaald omdat deze terecht is opgelegd. Het Gemeentelijk Meldpunt Ketenfouten onderzoekt nog hoe de aangifte op een verkeerde afdeling belandde en waarom deze nooit is doorgestuurd.

“Als de inschrijving met terugwerkende kracht is gecorrigeerd, wordt duidelijk wat er allemaal aan post is misgelopen”

Als ombudsman ben ik erg blij met het Meldpunt Ketenfouten. Wanneer ergens in de keten een fout wordt gemaakt, valt voor de burger vaak moeilijk te achterhalen waar de fout zit. Door expertise te bundelen en het netwerk van ketenpartners te benutten, voorkomen we dat de burger van het kastje naar de muur wordt gestuurd of verschillende onnodige juridische procedures moet starten.

Geen huwelijksnaam voor Nederlandse man

De Nederlandse meneer Jansen trouwt in mei 2015 in Amsterdam met de Duitse mevrouw Schmidt. Bij de huwelijksaangifte geeft hij via het formulier Verklaring Naamgebruik BRP aan dat hij wil worden aangeschreven met de achternaam Schmidt. Maar in de huwelijksakte wordt zijn naam na huwelijk ingevuld als Jansen.

Tekst: Hans Tomson

In december 2015 dient zijn advocaat een verzoek in tot wijziging van de huwelijksakte. Die bevat een mislag, aangezien er moet staan: 'Naam na huwelijk: Schmidt'. De rechtbank wijst het verzoek af en volgt hierbij de redenering van de ambtenaar van de burgerlijke stand (abs): meneer Jansen heeft alleen de Nederlandse nationaliteit, dus op grond van artikel 10:20 BW is op hem uitsluitend het Nederlands naamrecht van toepassing. Dit naamrecht kent geen huwelijksnaam en daarom is de huwelijksakte correct opgemaakt. Wel mag meneer Jansen de naam van zijn vrouw maatschappelijk voeren op grond van artikel 1:9 BW.

Meneer Jansen gaat in hoger beroep. Hij voert aan dat, nu hij op grond van artikel 1:9 bevoegd is de naam Schmidt te voeren, die in de huwelijksakte moet komen in het vakje 'Naam na huwelijk'. Hij legt ook uit wat het belang is: mogelijk verhuist het paar naar Duitsland en dan heeft het belang bij een authentieke akte met een 'Ehename'. Zeker als daar een kind wordt geboren, want dat krijgt dan vanaf de geboorte de naam Schmidt zonder dat hiervoor procedures nodig zijn.

UITSpraak GERECHTSHOF AMSTERDAM

Het hof verklaart het beroep ongegrond.¹ Enkele citaten uit de uitspraak:

4.3 Krachtens artikel 57, eerste lid, van het Besluit burgerlijke stand 1994 vermeldt de huwelijksakte de geslachtsnaam van de echtgenoten vóór het sluiten van het huwelijk en de geslachtsnaam van de echtgenoten na het sluiten van het huwelijk. De geslachtsnaam is de bij geboorte verkregen achternaam. Anders dan in sommige andere rechtsstelsels, wijzigt naar Nederlands recht de geslachtsnaam door het huwelijk niet.

4.4 Artikel 1:9 BW geeft de gehuwde man of vrouw de bevoegdheid tot het voeren van de geslachtsnaam van de andere echtgenoot, of om die naam aan zijn c.q. haar geslachtsnaam te doen voorafgaan of op zijn c.q. haar geslachtsnaam te doen volgen. Deze bepaling heeft slechts betrekking op het gebruik van de desbetreffende naam in het maatschappelijk verkeer en bewerkstelligt geen geslachtsnaamswijziging.

4.6 Anders dan appellant evenwel stelt, biedt de huwelijksakte met het opnemen van de geslachtsnaam na het huwelijk niet de mogelijkheid om de keuze voor het voeren van de geslachtsnaam van de andere echtgenoot weer te geven. Artikel 57, eerste lid, aanhef en onder c Bbs bepaalt immers dat de eigen geslachtsnaam dient te worden vermeld en dus niet de naam die de betrokkene wenst te voeren. De vermelding in de huwelijksakte van de geslachtsnaam na huwelijk voorziet, zoals de ambtenaar van de burgerlijke stand tijdens de behandeling in hoger beroep ook heeft aangevoerd, in de situatie dat een echtgenoot na het huwelijk naar zijn nationale recht van rechtswege een andere geslachtsnaam heeft verkregen. In dat geval wordt die andere geslachtsnaam in de huwelijksakte vermeld als geslachtsnaam na huwelijk. Een dergelijk geval is hier niet aan de orde.

TOELICHTING VAN DE UITSpraak

Voor iedere collega Burgerzaken is deze uitspraak niets bijzonders. Het bevestigt wat al jaren vaste praktijk is: een Nederlander die in Nederland trouwt, kan geen huwelijksnaam kiezen. De huwelijksnaam is on-Nederlands; wij hebben naamgebruik. Voor de gewone burger en voor vele instanties is dit verschil overigens heel moeilijk te begrijpen. De gehuwde vrouw krijgt toch de naam van haar man, gevolgd door de hare, als zij hiervoor kiest? Niet dan?

“De uitspraak bevestigt wat al jaren vaste praktijk is: een Nederlander die in Nederland trouwt, kan geen huwelijksnaam kiezen”

Wat wel opvallend is, is dat hierover een gerechtelijke procedure is gevoerd, en ook nog in hoger beroep. Om onzinnige procedures te voorkomen kan dit alleen met een advocaat. De manier waarop deze zaak is gevoerd, was echter kansloos. Als pleister op de wonde noemde het hof meneer Jansen in de kop van de uitspraak 'Schmidt'; de naam die hij in het maatschappelijk verkeer mag gebruiken. Zijn advocaat had dit niet gedaan, de rechtbank evenmin.

Het had ook anders gekund. Doordat mensenrechten in verdragen van hogere orde zijn dan wettelijke regels, kan een burger in veel gevallen een beroep doen op een dergelijk recht. Advocaten doen dit heel vaak. Soms lijkt het alsof zij standaard een beroep doen op artikel 8 uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), family life, dat kant-en-klaar uit de tekstverwerker komt. Dit gebeurt ook met artikel 3 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK), voorrang voor het belang van het kind. Soms leidt dit ertoe dat een bepaalde wettelijke regel buiten toepassing wordt verklaard. Dit kan leiden tot een aanpassing van de wet, maar dat hoeft niet.

EEN RECENT VOORBEELD

Een Nederlander (m/v) trouwt in het buitenland en krijgt daar een huwelijksnaam volgens het daar toepasselijke recht. Hij/zij informeert de BRP-ambtenaar in zijn woonplaats in Nederland (of de Haagse abs vanwege een Haagse huwelijksakte). Tot 2008 registreerden wij de naamswijziging zowel in de BRP (toen nog GBA) als in de Haagse akte. Ook werd de Nederlandse geboorteakte voorzien van een latere vermelding van naamswijziging. Artikel 5a lid 1 Wet conflictenrecht namen, nu 10:20. BW, schreef dit voor.

Een Nederlandse vrouw die in Hongarije trouwde en daar koos voor een huwelijksnaam, was het er niet mee eens dat de Haagse abs haar huwelijksnaam opnam in de Nederlandse huwelijksakte. De Hoge Raad vond dit een onnodige inmenging in het privéleven van de vrouw en dus in strijd met artikel 8 EVRM. Dit leidde ertoe dat wij in deze gevallen alleen op uitdrukkelijk verzoek de huwelijksnaam opnemen in de BRP en de Haagse akte. Hiervoor is de Verklaring van rechtskeuze voor het toepasselijk naamrecht na huwelijk in het buitenland ontwikkeld. Ook zijn er zes modellen 'latere vermelding' gemaakt; twee voor de Haagse huwelijksakte, xi 13-14, en vier voor de geboorteaktes van de betrokken kinderen, ii 39-42.²

1. Gerechtshof Amsterdam zaaknummer 200.206.626/01, 26 september 2017, www.rechtspraak.nl, ECLI:NL:GHAMS:2017:3921

2. Opgenomen in het Handboek Burgerzaken Amsterdam, hoofdstuk Modellenboek

Colofon

B&R 6

14 december 2017

ISSN

0929-9262

Redactie

Merlin Niesten en Roos Gardien
communicatie@nvvb.nl
079-3617747

Foto cover

Joke Schut Photography

Bedankt!

Niek van den Adel, Melle Bakker,
Marjolijn Bergmann - van Leeuwen, Dirk van der Borg,
Gül Bozduman, Eric Gubbels, Jllien Havenaar, Aly Holt,
Erik Konings, Carmen Kromosono-Jonathans, Hans Ouwerkerk,
Simon Rijdsdijk, Joke Schut, Hans Tomson, Aart Verloop,
Janneke Walter, Machteld van Werven, Mieke van Wijk,
Ronald Zijlstra, Arre Zuurmond

Productie

Veenman+, Rotterdam

Correctie (gedeeltelijk)

Tekstbureau Met Anne

Vormgeving

Mark Moget, Uberhaupt.nl

Oplage

2300

Adverteren?

Stuur een mail naar de redactie van B&R of neem telefonisch
contact op voor de mogelijkheden
communicatie@nvvb.nl of 079-3617747.

Abonnementen

Burgerzaken & Recht (B&R) is gratis voor leden van de NVVB.
Niet-leden kunnen zich abonneren voor een bedrag van
€115,- per jaar. Abonnementen kunnen schriftelijk tot uiterlijk
1 november voorafgaande aan het jaar van gewenste
beëindiging worden opgezegd.

Contact

E: communicatie@nvvb.nl
T: 079-3617747
www.nvvb.nl

©2017

Artikelen uit B&R mogen alleen met schriftelijke toestemming
van de NVVB worden overgenomen. Foto's zonder
bronvermelding zijn stockfoto's.

@NVVB_

/NederlandseVerenigingvoorburgerzaken

nederlandse-vereniging-voor-burgerzaken

www.nvvb.nl

FIJNE FEESTDAGEN

NVVB | Nederlandse Vereniging
voor Burgerzaken

Het bestuur en de medewerkers van de
NVVB wensen u prettige feestdagen en
een mooi 2018!

Uw burgers online een reisdocument als vermist laten doorgeven, zelfs vanuit het buitenland?

Appeltje-eitje!

De voordelen van de eDienst Doorgeven vermissing reisdocument:

- ✓ Voorkom misbruik door snelle melding
- ✓ 24/7 uw burger van dienst zijn
- ✓ Ook vanuit het buitenland te gebruiken
- ✓ Geschikt voor pc, tablet en mobiel
- ✓ Direct verwerkt in Key2Burgerzaken

Kijk voor meer informatie op www.centric.eu/ediensten

Meer weten?

Wilt u een demo van de eDienst *Doorgeven vermissing reisdocument* of van één van onze andere eDiensten?

Neem dan contact op met Sandra Post via sandra.post@centric.eu